

בס"ד

אייר תשע"ו

הሪגת רודף שנייתן לנטרלו באחד מאבריו

ד"ר אבי וינרווט, עו"ד

לעילוי נשמות:

אבי מורי ה"ה משה אהרון ב"ר מרדכי אליעזר וינרווט ז"ל
אמי מורתני, אצילת הנפש, ה"ה דרייזל וינרווט ע"ה (בת ר' אריה אפטרגוט ז"ל)
זקנוי ה"ה מרדכי אליעזר ב"ר יעקב וינרווט ז"ל
זקנתי ה"ה חנה פיגה ב"ר צבי יצחק וינרווט ע"ה
חמותי, ה"ה נעלא (nelly) שטרנטל (בת ר' מנחים הלוי שיף ז"ל)

ת.ג.צ.ב.ת

শ্মোল ב

פרק ב

א וַיְהִי אַחֲרֵי כֵן וַיָּשֶׁלֶת דָּיוֹבִירָה בְּאַחַת עָרֵי יְהוּדָה וַיֹּאמֶר יְהִי אֶלְיוֹן עַלְיהָ וַיֹּאמֶר דָּיוֹבִירָה:

ב וַיַּעֲלֶה שָׁם דָּיוֹבִירָה אֶל חַדְרֵי הַמִּזְרָעָלִית וְאֶבְגִּיל אֶשְׁתַּנְבֵּל הַכְּרָמָלִי:

ג וְאֶנְשָׁיו אֲשֶׁר עַמְּדוּ חַדְרָה דָּיוֹבִירָה וְבֵיתוֹ וַיָּשֶׁבּוּ בְּעֵרִי חַבְרוֹן: **ד** וַיָּבֹא אֶנְשָׁיִרְיָה הַזָּהָה וְיַמְּשָׁחוֹ שָׁם אֶת
דָּיוֹבִירָה עַל בֵּית יְהוּדָה וְיַגְדוּ לְדָיוֹבִירָה אֲשֶׁר אָמַר אֶלְיוֹן עַל עַלְיהָ וְיַבְּרָא אֶל
מְלָאכִים אֲלֵיכֶם יְבִישׁ גָּלְעָד וַיֹּאמֶר אֲלֵיכֶם בְּרָכִים אַתָּם לֵיִי אֲשֶׁר עַשְׂתֶּם הַחֲסֵד הַזָּהָה עַם אֶדְנִיכֶם
עַם שָׂאוֹל וְתַקְבִּרְוּ אֶתְכֶם: **ז** וְעַתָּה יַעֲשֶׂה יְבִישׁ גָּלְעָד אֲשֶׁר עַשְׂתֶּם אֶתְכֶם הַטּוֹבָה הַזָּהָה
אֲשֶׁר עַשְׂתֶּם הַדָּבָר הַזָּהָה: **ז** וְעַתָּה תַּחֲזִקְנָה יְדֵיכֶם וְהַזֵּן לְבָנֵינוֹ חִיל כִּי מֵת אֶדְנִיכֶם שָׂאוֹל וְגַם אֶתְנִיכֶם
מִשְׁחוֹן בֵּית יְהוּדָה לְמִלְחָדָה עַלְיכֶם: **ח** וְאֶבְנֵר בֶּן נָר שָׁר צָבָא אֲשֶׁר לְשָׂאוֹל בְּשַׁת בְּנֵי שָׁאוֹל
וְעַבְרָהוּ מִחְנִים: **ט** וַיִּמְלְכֵהוּ אֶל הַגָּלְעָד וְאֶל הַאֲשָׁוֹר וְאֶל יַדְרָעָל וְעַל אֶפְרַיִם וְעַל בְּנַמְנָן וְעַל יִשְׁרָאֵל
כֹּל: **י** בֶּן אַרְכָּבָעִים שָׁנָה אִישׁ בְּשַׁת בְּנֵי שָׂאוֹל בְּמִלְכָוֹת יִשְׁרָאֵל וְשַׁתִּים שָׁנִים מֶלֶךְ אֶת בֵּית יְהוּדָה
הַזָּהָה אַחֲרֵי דָיוֹבִירָה: **יא** וַיְהִי מִסְפַּר הַיְמִינָה אֲשֶׁר הִיא דָיוֹבִירָה עַל יַדְרָעָל שְׁבֻעָה שָׁנִים וְשָׁנִים
חֲדָשִׁים: **יב** וַיַּצֵּא אֶבְנֵר בֶּן נָר וְעַבְדֵי אִישׁ בְּשַׁת בְּנֵי שָׂאוֹל מִמְּחָנִים גְּבֻעָה: **יג** וַיַּוְאֶב בֶּן צְרִיחָה וְעַבְדֵי
דָיוֹבִירָה בְּשַׁת בְּנֵי שָׂאוֹל וְיִשְׁבְּבוּ אֶלְיהָ עַל הַבְּרָכָה מִזָּהָה: **יד**
וַיֹּאמֶר אֶבְנֵר אֶל יוֹאָב יְקֻמוּ נָא הַנְּעָרִים וְיִשְׁחַקוּ לְפָנֵינוּ וְיִאֲמַר יוֹאָב יְהִי מָה: **טו** וַיַּעֲמֹד וַיַּעֲבֹר בְּמִסְפַּר
שָׁנִים עַשֶּׂר לְבְנַמְנָן וְלִאִישׁ בְּשַׁת בְּנֵי שָׂאוֹל וְשָׁנִים עַשֶּׂר מִעֲבָדֵי דָיוֹבִירָה:
וְחַרְבוּ בְּצֵד רַעַיָּה וַיַּפְלוּ נִזְקָדוֹן וַיַּקְרָא לְמִקְומָם הַהוּא חֲלַקְתָּה הַצְּרִיכִים אֲשֶׁר בְּגַבְעָה: **יז** וַתָּהִי הַמְּלִחָמָה
קָשָׁה עַד מָאֵד בַּיּוֹם הַהוּא וַיַּגְּנַב אֶבְנֵר וְאֶנְשָׁיִרְיָה לְפָנֵי עַבְדֵי דָיוֹבִירָה:
יוֹאָב וְעַבְדֵי אִישׁ וְעַשְׂהָאָל וְעַשְׂהָאָל קָל בְּרֶגֶלְיוֹ כָּאֶחָד חֲצִים אֲשֶׁר בְּשַׁדָּה: **יט** וַיַּרְא פָּעַל אֶחָרִי אֶבְנֵר
וְלֹא נָתַח לְלִכְתָּה עַל חַיְמִין וְעַל הַשְּׁמָאל מִאַחֲרֵי אֶבְנֵר: **כ** וַיַּפְןֵן אֶבְנֵר אֶחָרִי וַיֹּאמֶר הַאֲתָה זֶה עַשְׂהָאָל
וְלֹא מְרַא אֶנְכֶי: **כא** וַיֹּאמֶר לוֹ אֶבְנֵר נָתַח לְזֶה עַל יְמִינָה אוֹ על שְׁמָאלָךְ וְאַחֲרָה לְזֶה אַחֲרֵי מִתְּנִעָרִים וְעַד קָנָה
אֶת חָלֵצָתוֹ וְלֹא אָבָה עַשְׂהָאָל לְסֹור מִאַחֲרֵי: **כב** וַיַּסְפֵּר עוֹד אֶבְנֵר לְאֶתְמָר אֶל עַשְׂהָאָל סֹור לְזֶה מִאַחֲרֵי
לְפָנָה אֲפָכָה אֲרִצָּה וְאַזְּכָה אֲשָׁא פָנֵי אֶל יוֹאָב אֶחָד: **כג** וַיִּמְאַן לְסֹור וַיַּכְהֵן אֶבְנֵר בְּאַחֲרֵי הַחֲנִית אֶל
הַחֲמָשׁ וַיַּתְּצַא הַחֲנִית מִאַחֲרֵי וַיַּפְלֵל שָׁם וַיִּמְתַּחַתְּיוּ וַיַּהַיְלֵל הַבָּא אֶל הַמִּקְומָם אֲשֶׁר נִפְלֵל שָׁם עַשְׂהָאָל
וַיִּמְתַּחַתְּיוּ **כד** וַיַּרְדֵּף יוֹאָב וְעַבְדֵי אִישׁ אֶחָרִי אֶבְנֵר וַיַּכְהֵן אֶבְנֵר וַיַּהַי לְאַגְּדָה אֶחָת וַיַּעֲמֹד עַל רָאשָׁ
פָנֵי גַּיִח דָרֶךְ מִדְבָּר גְּבֻעָה: **כה** וַיַּתְּקַבֵּצְוּ בְנֵי בְנַמְנָן אֶחָרִי אֶבְנֵר וַיַּהַי
גְּבֻעָה אֶחָת: **כו** וַיַּקְרָא אֶבְנֵר אֶל יוֹאָב וַיֹּאמֶר הַלְּצִחְצָה תָּאַכְל חֲרֵב הַלְּזָא דַעֲפָה כִּי מִרְחָה תָּהִיה
בְּאַחֲרָה וְעַד מִתְּנִי לֹא תֹאמֶר לְעַם לְשֹׁבֶם מִאַחֲרֵי אֲחִיהם: **כו** וַיֹּאמֶר יוֹאָב חִי חֶלְלָה
כִּי אָז מִהְפְּקָרָנָה נִעַלְתָה הַעַם אִישׁ מִאַחֲרֵי אֲחִיו: **כח** וַיַּתְּקַע יוֹאָב בְּשָׁוֹר וַיַּעֲמֹד כָּל הַעַם וְלֹא יַרְדֵּף עוֹד
אֶחָרִי יִשְׁרָאֵל וְלֹא יִסְפּוּ עוֹד לְהַלְלָם: **כט** וַיַּאֲבַב שָׁב מִאַחֲרֵי אֶבְנֵר וַיַּקְבֵּץ אֶת כָּל הַעַם וַיַּפְקֹדוּ מִעֲבָדֵי
הַיְהּוּדָה וַיַּקְרְבּוּ כָל הַבְּתָרָן וַיָּבֹא מִחְנָן: **לא** וְעַבְדֵי דָיוֹבִירָה אֶבְנֵר וְעַבְדֵי אֶבְנֵר שְׁלַשׁ מִאֵלָה וְשָׁנִים אִישׁ
מִתְּהָ: **לב** וַיַּשְׁאוּ אֶת עַשְׂהָאָל וַיַּקְבְּרָהוּ בְּקָבָר אֶבְנֵר אֲשֶׁר בֵּית לְחָם וַיַּלְכֵן כָל הַלִּילָה יוֹאָב וְעַבְדֵי אֶבְנֵר
לְהָם בְּחַבְרוֹן

שםואל ב פרק ג

א ותקי הפלחה ארכפה בין בית שאול ובין בית דוד וזהו הילך ויזק בבית שאול הילכים וילים: ב וילדו לזרד בנים בחברון ויהי בכורו אמן לנו לאחינו עט הירעהלית: ג ומפניו כלאוב לאביביל אשחת נבל הכהנמי והשלמי אבשלום בן מעכה בת תמי מלך גשור: ד וחבריעי אדריה בן חגי וחומייש שפטיה בנו אבטיח: ה והששי יתרעם לעגלה אשחת דוד אלה ילו זוז בחברון: ו ויהי בהיות הפלחה בין בית שאול ובין בית דוד ואבנור היה מתחזק בבית שאול: ז ו**שואל פלגש ושותה**
רצפה בת איה ויאמר אל אבנור מדווע באטה אל פילגש אב: ח ויחר לאבנור מאי על דברי איש בשות ואמר חראש כלב אנסי אשר ליודה היום אעשה חסד עם בית שאול אביך אל אחיו ואל מרעה ולא חמץת בז דוד ותפוך עלי ענו האשה היום: ט מה יעשה אליהם לאבנור וכלה יסיף לו כי אפשר נשבע יי' זוז כי כו אעשה לו: י להעבר הפלחה מבית שאול אלהים את כסא זוז על ישראל ועל יהודה מזון ועד באר שבע: יא ולא יכול עוד להשיב את אבנור דבר מיראותו אתון: יב וישלח אבנור מלאים אל זוז תחתיו לאמר מי אוץ לאמר כרתת בריתך אתני והנה זי' עטף להסביר אליך את כל ישראל: יג ויאמר טוב אני אכרת אתך ברית אתך דבר אחד אנסי שאול מלאים זוז מלאים תראה את פני כי אם לפני הביא את מיכל בת שאול בבארך לראות את פני: יד וישלח זוז מלאים אל איש בשות בן שואל לאמר תנזה את אשתי את מיכל אשר ארשת לי במאה ערלות פלשתים:טו וישלח איש בשות ויקח מעם איש מעם פלטיאל בן לי: טז וילך אמתה איפסה הילך ובכח אחריה עד בחורים ויאמר אליו אבנור לך שב ונישב: יז ודבר אבנור היה עם זקנין ישראל לאמר גם תמול גם שלשים היותם מבקשים את זוז מלך עלייכם: יט ועתה עשו כי יי' אמר אל זוז לאמר בז זוז עבדי הוושיע את עמי ישראל מיד פלשתים ומיד כל איביהם: יט וידבר גם אבנור באזני בנימין וילך גם אבנור לדבר באזני זוז בחברון את כל אשר טוב בעניין ישראל ובעניין כל בית בנימין: כ ויבא אבנור זוז בחברון ואתו עשרים אונשיים ויעש זוז לאבנור ולאנשיים אשר אתה משתה: כא ויאמר אבנור אל דוד אקומה ואקבה אול אדני הפלחה את כל ישראל וקרתו אתק ברית ומילכת בכל אשר תאהו נפשך וישלח זוז את אבנור וילך בשולום: כב והנה עבדי זוז ויאב בא מהגדוד ושלל רב עטם הביאו ואבנור איננו עם זוז בחברון כי שלחו וילך בשולום: כג ויאב וכל האבא אשר אהתו באו ויגדו לייאב לאמר בא אבנור בן נר אל הפלך וילחחו וילך חילו: כה ידעת את אבנור בן נר כי לפתתך בא ושיתה הנה בא אבנור אלין זמה זה פלחתו וילך חילו: כה ידעת את כל אשר אתה עשה: כו ויצא ייאב מעם זוז וישלח ולדעת את מזאנך ואת מובאך וידעו את מבור הסרה זוז לא ידע כו וינשב אבנור בחברון ויטהו ייאב אל תוקן מלאים אחריו אבנור ונשבו אותו מבור הסרה זוז לא ידע כו ויאמר השער לדבר בשלי וכי הוא שם החומש וימת בדם עשהאל אחיו: כח וישמע זוז מזחריו כן ויאמר נקי אנסי ומילכתך מעם יי' עד עולם מזמי אבנור בן נר: כט יחל על ראש ייאב ואל כל בית אביו ואל יכרת מביית ייאב זב ומצרע ומחריך בפלך ונפל בחרב וחשר לחם: ל ויאב ואבישי אחיו הרגו לאבנור על אשר המית את עשהאל אחיהם בגבעון בפלחה: לא ויאמר זוז אל ייאב ואל כל העם אשר אותו קרעו בגדייכם וחרגו שקים וספדו לפני אבנור והפלך זוז אחורי הפטה: לב וינקברו את אבנור בחברון ונשא הפלך את קולו ויבך אל קבר אבנור ויבכו כל העם: לג וילען הפלך אל אבנור ויאמר הנטות נבל העם לבכות עליון: לה ונבא כל העם להברות את זוז לחם בעוד היום וישבע זוז נפלות ויספו כל העם לבכות עליון: לה ונבא כל העם להברות את זוז לחם בעוד היום וישבע זוז לאמר מה יעשה לי אלהים וכלה יסיף כי אם לפני בז האשנש אטעם לחם או כל מאומחה: לו וכלה העם הכוו ויטב בעניינם ככל אשר עשה הפלך בעניין כל העם טוב: לז וידעו כל העם וכל ישראל ביום ההוא כי לא היתה מלהקה? להמת את אבנור בן נר: לח ויאמר הפלך אל עבדיו הילא תזענו כי שר וגדול נפל היום הזה בישראל: לט ואנכי היום לך ומשוחח מלך והאנשיים האהה בני צרואה קשיים ממען ירושם יי' לעשה הארץ כרעתו:

בן סורר ומורה פרק שמני סנהדרין

עד עין משפט נר מצוה

שנפטרו הביב עלי ממן
נו חביב עלי מנוח לך
רבי דודינו רבי אמר כי
זהה וכו' מה למדנו מורה
ziehr על נהרות הארץ מה
להליץ בנס ומייש
אף גורה הארץ והר
זרע דראה לטלבה *דרוכה
יא לא קטלאן דמא דהיא נברא
על אל עיבור כי ארא רבין אמר
שנמען אבלבך דהיא פט'
בא בר רב יצק אמר רב
אבלו

²⁰ פְּנִימָה מֵעַל מִזְבֵּחַ הַמֶּלֶךְ וְאֶת־בְּנֵי קָרְבָּן;

א	אָמֵן	אמון, מאמין, מאמין
ב	בְּנֵי	בנין, בניין, בניין
ג	גַּם	גם, גם, גם
ד	דָּבָר	דבר, דבר, דבר
ה	הַלְּכָדָה	הלך, הלך, הלך
ו	וְ	וְ, וְ, וְ
ז	זֶה	זה, זה, זה
ח	חַדְשָׁה	חדש, חדש, חדש
ט	תְּ	תְּ, תְּ, תְּ

2

כسف טונה ניקוז. הלוות רוצח ושמירת נפש פ"א כسف טונה ס 119

יעינך: ט' אף זו מצות לא תעשה שלא לחסום על נפש הרורך. לפיכך הורו חכמים שהחובורה שהוא מנסה לילך סוד רוחה נפש מפני שזו כורעת אחריה למוניה. וגם משותיא ראשו אין נזען בו שאין שאנדר כי כאשר יוסק אש על רעוע וצזר נפש בן הדרור הזה. והרי הוא אומר עזקה הנערת המאורשת ואין מושע לה. שאנדר כי אשת רעוע וצזר נפש בן הדרור הזה. והרי הוא אומר עזקה הנערת המאורשת ואין מושע לה. ט' לא תמושע ופאלו בהרינה הרורך: יא והוא הדין ילשאר כל העניות הזה מן השוכן ציצילן אותו בנטש חיטול לדושין ואפילו בהרינה הרורך. אבל הרורך אחר הבחמה לרבעה. או שורף לעשון פטמאכחה בשכת או לעבד עז'. ע"פ שהשחתת וע"ז עיקרי הרת אין טמיטין אותו עד ישיעה ישבאוו לבית דין ייינענו ערotta ואחרים היו רודפין אחריו להצילה. ואמרתם להם תניחו כדי שליא יירוגני אין שומעין לה אלא מבחרין אותו פטמאכרי ולא מודה בעבוק באכרים. ואם אין יבולים באכריי אפילו בנטשו כמו שביראינו: יג' כל הכלל החיצל' באכבר רוחה רעה באה עליו. וככל שהחיצל' והוא רודף והרנו הרוי והשוףך דיטים וחיב מורה אבל אין בית דין טמיטין אותו: כל הכלל להחיצל' ולא הכלל עופר על לא תעטמור על דם רעך. וכן הרווחה את חבריו טבעם. או ליטשם באים עליו. ומוטרין מה שבחבים עליו להצילה. או שכר אחים להחיצל' ולא הצליל. או שמען עופר תוכבים או רוחה רעה באה עליו. וככל שהחיצל' הוא טומנן לו מה לא גלה לא הצליל. או שידע בעופר תוכבים או באים שעם שרווא בא על חבריו ויכול פיטוס בandal חבריו להסתור מה שבלבו ולא פיטס וכל קווצא בדברים אלו. העושה אותו עופר על לא השוואת

טווים

אודות מומחיות

הנורווגי יונסן: מילון ערך נורווגי מ-1900 מזכיר את המילה *skjært* כ' הדרואה' ד' שלאל אקליה' לחוקה נורווגית. קוריאן כי מלכון בו' דע' הוות אינל' ווקורום הו' רקי' ל' והוות אינל' ווקורום האותון אמותה הצען להוונר' השם להוונר' מוניה' בתקופה שטוחה. מילון ערך נורווגי מ-1900 מזכיר את המילה *skjært* כ' הדרואה' ד' שלאל אקליה' לחוקה נורווגית. קוריאן כי מלכון בו' דע' הוות אינל' ווקורום הו' רקי' ל' והוות אינל' ווקורום האותון אמותה הצען להוונר' השם להוונר' מוניה' בתקופה שטוחה.

ולא ליקח כופר למחוייב
דרף, ז) שלא לחום על
ענגלה בנחל. יא) שלא
טמים בדבר. טו) לפrox
טו.

כטפ' משנה

ב' גז גנוֹל כוֹט לְרוֹעַן. וּמ"ט ו' כ' גנוֹס כוֹט נָנוֹל כוֹט : לְאֵל נָנוֹל כ' מִמְּטוֹן מֶת כְּרוֹתָן נְטוּרָה. כ' ז' קְדוּמָה נְבוֹנָה דָּס וְכַעֲן נְפָאָה ה' גַּדְעָן מִמְּדוֹרָן נְנוֹמָר

ונפניהם נס צבאות מלך כהן וכוכב. וכן נס צבאות מלך כהן וכוכב. וכן נס צבאות מלך כהן וכוכב.

ומוחריין בית דין ישלא
של זה הנתרג קני נואל
ופיקות דתים שנאמר ולא
הברונו

צ'קון (?) מ'ז': אב צ'קון היה נסיך ומחזיר נסיך דון צ'לון ניקומן

רודף שניינו לנטרלו

1. בגמרא מסכת סנהדרין דף מ"ט עמי א' נאמר כי יואב הרוג את אבנر על פי דין תורה, לנוכח היותו של אבנر רוצח של עשהאל. מהגמרא עולה כך:

א) עשהאל עצמו היה רודף של אבנר - והיה מותר לאבנר להרגו.

ב) אבל, אבנر יכול היה להציל עצמו באחד מאבוריו של עשהאל, והוא הרוגו.

ג) لكن, אבנר הוא רוצח, וממילא מותר לียวאב להרגו - כדין סנהדרין.

2. וקשה, הרי הלכה פסוקה היא ברמב"ם הלכות רוצח ושמירות הנפש פרק אי הלכה י"ג, כי כל היכול להציל באחד מאבוריו של רודף והרגו – הרי זה שופך דמים וחייב מיתה **אבל אין בית דין ממיתים אותו**.

אם כן, מדוע הרג יואב את אבנר? הרי "אין בית דין ממיתין אותו"?

ד"ר יגאל מילר למל' ערך במאמר בשם 'העתקים והפניות':
 שם (ק"ז, י"ד) חיל' אביך לאן מושך נושא קבוצה של יהודים מארצות הברית ומשם משלוחם מארץ ישראל. מילר מציין כי יהודים מארצות הברית מושכים מארצות ישראל יהודים מארצות אחרות, וכך מושכים יהודים מארצות אחרות מישראל. מילר מציין כי יהודים מארצות הברית מושכים יהודים מישראל, וכך מושכים יהודים מישראל יהודים מארצות אחרות.

משנה למלך

הנחת מימון

הנִזְקָנָה

ב' פְּנֵי וַיָּמְלֹא לְפָנָיו כִּי מָנוֹר וְלִבְנֵי
כִּי תְּפִירָה דְּלָמְדִינִי רַקְנִי מֶלֶךְ כְּכֻמִּין
כִּי מָנוֹר אֲמָנוֹר כְּלָדָס כִּי מָנוֹר וְזַ
וְכִמו טְפִירָה דְּלָמְדִינִה וְתְּמִילָה קָ
עַל-מְלָכָה צְלָטָה מְמָךְ נָצָן וְזַ
וְזַבְנִי מָנוֹר גְּמָנִי וְזַ

וְנִמְתַּחַט הַמֶּלֶךְ כ' וְקוֹזָה וְנִלְלָה
בְּמַרְאֵת הַלְּגָלָן עֲכָכָב מִקְרָמוֹ מִמְּלָכָה
דָּקִיל כּוּמָיו וְנִילָּכְחָה מִלְּכָה
עַמּוֹ קָהָמָר מִלְּכָה מִלְּכָה לְלָה
בְּכָל מִלְּמָה פְּסָק לְנִינְטוּ כָּל מִלְּמָה

וְאֵל מִפְרָץ כְּלִילוֹת כְּהוּמָן הַלְּלוּיָה

באות מילוי נתקע ב-^טט' טהוון עטן
ב- דמגנאל וגמגינה ליה מלכין לי
ב- כוֹא מלכין לי לאו דגַל וטְוִוָת

וילאמוד מטבח בדורותיו בז'אנרים וגדלים

כימידפס :

וְדַלְכִּי צָהָמָל נֵוּ מִזְכָּרָת נֶכֶל

כִּיכוֹל נְצִיל כַּפָּהָד מְלִיכָּתוֹ וְנוֹכָחָה

ול' לגנן ימוש תימס דס'יכו כתנ' **לכין**

ד גמי קאניג נאונג צ'ג מיס כה גמי

כְּנָזִילִין

卷之三

וְהַמֶּלֶךְ אָסֵר כִּנְחֹסֶן. אֲוֹ שָׁפָא
וּמְרֻקּוּם בַּד' שֶׁל תְּשִׁמְנוֹנָי הַזֹּהָב

三

ימ ב' ט' ז'

וְזֹמֶן צָרָעָה כַּדֵּין כִּנְחָצָרִין הֲלֵן מַלְּאָה
צְיוּנָה כִּי בְּפִזְבֵּל לְזַמְּנָה כָּלָל וְכָכָה פְּלִימָה

רוחף שניתן לנטרלו

1. בغمרא מסכת סנהדרין דף מ"ט עמי א' נאמר כי יואב הרג את אבנر על פי דין תורה, לנוכח היוטו של אבנר רוצה של עשהאל. מהגמרא עולה כך:

א) עשהאל עצמו היה רודף של אבנר - והיה מותר לאבנר להרגו.

ב) אבל, אבנر יכול היה להציל עצמו באחד מאבוריו של עשהאל, והוא הרגו.

ג) لكن, אבנر הוא רוצה, וממילא מותר ליאוב להרגו - כדין סנהדרין.

2. וקשה, חרי הלכה פסוכה היא ברמב"ם הלכות רוצה ושמירת הנפש פרק א' הלכה י"ג, כי כל היכול להציל באחד מאבוריו של רודף והרגו – חרי זה שופך דמים וחייב מיתה **אבל אין בית דין ממיתים אותו**.

אם כן, מדוע הרג יואב את אבנרי? הרי "אין בית דין ממיתין אותו"?

3. הרמב"ם בהלכות מלכים פרק ט' הלכה ד' מפרט הבחנות בין ישראלי לבן נח ובין השאר פוסק, כי בן נח שהרג רודף שניתן להצילו באחד מאבוריו נהרג עליו. **אבל** "מה שאין כן בישראל".
 לפיקשה: אכן, נניח שאבנر יכול היה לנטרל את עשהאל באחד מאבוריו, והוא הרגו. אבל אבנר הוא כמובן ישראלי ולא בן נח, וממילא משענה כן – אין הוא נהרג. מדוע הרגו יואב?
 שאלה זו אכןMSG הראב"ד על הרמב"ם!
 ושאלת נוספת היא, מדוע שאל זאת הראב"ד רק בהלכות מלכים, ולא העלה זאת מיד בהלכות רוצה ושמירת הנפש?

טור חושן משפט הלוות חובל בחבירו סימן תכה

א מצוה לדון בחיבבי מיתות ב"ד ושיגלה הרוצה לערי מקלט ועתה אין אמן דין דיני נפשות שאף בזמן הבית בטול דיני נפשות וכ"ש עתה שאין לדונם לצריכין ב"ד של כ"ג וכן ערי מקלט אין לנו שאללה בהן הרוצה והרב נתרוגאי גאון כתוב דעל כל חיבבי מיתות ב"ד האידנא אין בידינו לא להלכו ולא להגלו ולא להרגו ולא לחבטו אלא מדין דודאי אין בידינו לדונם אלא במה שצורך לעשות לו מן הקהל ואפשר שלא כתוב כן אלא מצד הדין דודאי אין בידינו לדונם אלא כדי לעשות גדר^(א): משום דמיגדר מילתא זהה לא דבר כי מי חולק על ר"א אמר ב"ד מכין ועונשן כדי לעשות גדר^(א): וכן יש תשובה לגאון על אחד שכם על חבריו בפורים כתוב לבו בין יירגשו ונשא וננתן בדבר שלא לדונם בדיון רצוח וסימן דבריו ועתה רשותי אל תתנו יד לפושעים להיות כל איש צורר כתוללה היורה זיקים ויאמר שוגג היהי אך העמידו ב"ד והכו וענשו למיגדר מילתא כי הרכז וגאון שהיה רכב בשבת (סנהדרין מו) ומתייח באשתו כמו שפירשו רשותינו דמשום דמיגדר מילתא דחידאה לא קנסין אלא לעשות גדר לדבר שיש בו צורך רבם קנסין לפי צורך השעה ע"פ שאין עתה דין נפשות ג ב"ד דיני נפשות לצריכין ב"ד ועדים אבל הנרגים בלבד ב"ד נידוני גם עתה ואלו הם הרודף אחר חבריו להרגו^(ב) שמצוה על כל הרואה אותו שרודף שיירגשו כדי להציל הנרדף ד אף' הוא קטן כיצד התרו בו שם יירגשו והוא רודף אחריו אפילו שניים מקבל ההתראה כיון שעדיין הוא רודף הוא נהרג ונראה שא"צ להתראות רק שיזודיעו שהנרדף הוא ישראל ואם יכולים להציל הנרדף באחד מאברי הרודף אסור להרגו וכתב הרמב"ם היה יכול להציל באחד מאבריו ולאעשה אלא הרגו ה"ז שופך דם וחיבב מיתה אבל אין ב"ד ממיתין אותו ואני יודע כיון שחיבב מיתה למה אין ב"ד ממיתין אותו:

ה וכן הרודף אחר כל אחת מהעריות לאנשה בין חיבבי מיתות ב"ד בין חיבבי כריתות או הרודף אחר הזכור יכול להצילו בנפשו ומצוה להרגו כדי להצילו אבל הרודף אחר בהמה לרבעה או לעבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה אפילו לחולל שבת או לעובד ע"ז אינם נהרג אלא בב"ד ובהתראה ועדים וכל אותן הנרגים דוקא קודם שעשו העבירה אבל אם כבר עשו אותה אפילו לא גمرا ורק

שהערה בה אין רשותו ואם אמרה היא הניחוהו ואל תירגשו אין שומען לה:

ו הבא במחתרת ג"כ מותר להרגו והטעם שחוسب כרודף של עסקי נפשות הוא בא שאין אדם עומד על ממונו אלא ודאי בעל הממון יעמוד על ממונו להצילו ייקום עליו יירגשו לכך אמרה תורה להרגו להציל בעל הממון לפיקר אין להרגו אלא כשיזודיע בודאי שאם עומד בעל הממון להציל ממונו זהה ייקום עליו יירגשו ומיהו כל אדם בחזקתו זו הוא יכול להרגו אלא א"כ יודע שהחותר אוحب לבעל הממון ולא יירגנו אף אם עומד נגדו להציל ממונו וכן אם האב חותר על הבן מסתמא אין בא להרגו כי רחמי האב על בנו ולא יירגנו אף אם עומד כנגדו להציל ממונו אלא א"כ יודע שהאב שונא את הבן וירגנו אם יעמוד הבן כנגדו להציל ממונו:

ז כתוב הרמב"ם ז"ל אחד הבא במחתרת או שנמצא בתוך גגו של אדם או בתוך חורבותו או בתוך קרפיפו בין ביום בין בלילה ולמה נאמר מחתרת לפי שדרך רוב גנבים לבוא במחתרת בלילה:

ח אבל הבא במחתרת לתוך שדהו או לתוך הדיר והסהר יש לו דמים שחזקתו שבא על הממון בלבד לפי שאין רוב הבעלים מצויים במקומות אלו וכן הגנב שגבב יצא מן המחתרת הואל ופונה עורף יש לו דמים וכן אם הקיפו והרaban א"כ שעמד ע"פ שדרשו חכמים אם זרחה עליו דרך ואצל שם תבעו בב"ד שאין נהרג עד כאן והראב"ד כתוב ע"פ שדרשו חכמים אם זרחה עליו דרך משל מ"מ אין מקרה יוצא מידי פשוטו וביום רשותי להרגו שאין גנב בא ביום אלא דרך השמטה שומט ובורח מיד ואינו מתעכב לגנוב ממון גדול ולא לעמוד על בעלים להרגן אלא גנב בלילה מפני שיזודיע שב"ה בבית ובא להרגו או ליהרג אבל גנב יומם אין ב"המצו בביתו ושמיטה בעלם הוא ע"כ ומטעם זה ג"כ י"ל דאפי' בלילה דוקא בא במחתרת כוון שחותר דעתו להרוג בעל הממון אבל דרכו גגו או חזרו י"ל שאין דעתו להרוג בעל הממון אלא אם יעמוד כנגדו יברוח מפני שהוא נכנס לביתו

ט הבא על הגوية מי שמקנא לשם יכול להרגו אבל אם בא לב"ד לישראל אין מוריין לו להרגו אבל אם

רודף שניתו לנטרלו

1. בגמרה מסכת סנהדרין דף מ"ט עמי א' נאמר כי יואב הרג את אבנر על פי דין תורה, לנוכח היוטו של אבנر רוץ' של עשהאל. מהגמרה עולה כך:
- עשהאל עצמו היה רודף של אבנר - והיה מותר לאבנר להרגו.
 - אבל, אבנر יכול היה להציל עצמו באחד מאבריו של עשהאל, והוא הרגו.
 - לכן, אבנר הוא רוץ', וממילא מותר ליאויב להרגו - כדין סנהדרין.
2. וקשה, הרי הלכה פסוקה היא ברמב"ס הלכות רוץ' ושמירת הנפש פרק אי הלכה י"ג, כי כל היכול להציל באחד מאבריו של רודף והרגו – הרי זה שופך דמים וחייב מיתה **אבל אין בית דין ממיתים** אותו.
- אם כן, מדוע הרוג יואב את אבנרי? הרי "אין בית דין ממיתין אותו?"
3. הרמב"ס בהלכות מלכים פרק טי הלכה ד' מפרט הבדיקות בין ישראל לבן נח ובין השאר פושק, כי בין נח שהרג רודף שניתו להצילו באחד מאבריו נהרג עליו. **אבל "מה שאין כן בישראל".** לפי זה קשה: אכן, נניח שאבנר יכול היה לנטרל את עשהאל באחד מאבריו, והוא הרגו. אבל אבנר הוא כמובן ישראלי ולא בן נח, וממילא מעשהה כן – אין הוא נהרג. מדוע הרגו יואב?
- שאלתנו נוספת היא, מדוע שאל זאת הראב"ד רק בהלכות מלכים, ולא העלה זאת מיד בהלכות רוץ' ושמירת הנפש?
4. הטור חושן משפט סימן תכ"ה תמה על הרמב"ס: למה מי שהרג רודף שניתו להצילו באחד מאבריו אין ב"יד ממיתים אותו?
- ויתכן, שבמקרה זה קשה להלין על ההרוג את הרודף, שכן הוא עלול לטעון טענת שוגג, וקשה להוכיח כי אין ממש בדבריו. כלומר, יש קושי טכני להוכיח את הכוונה הפלילית שלו. יתכן שהיה בחול על הצלה הנרדף, ולכן סבר כי אין מנוס מהריגת הרודף, بلا שסביר כי ניתן להצילו באחד מאבריו.
- לפי זה נראה כך:
- בגמרה בסנהדרין דף מ"ט מצוין "גואל הדם שעשהאל היהתי".
 - גואל הדם - הורג גם רוץ' בשוגג!
 - לכן, גם אם הרמב"ס פושק כי בית דין לא הורגם את מי שיכל לנטרל רודף באחד מאבריו ובהיר להרגו, זה רק שמא הוא שוגג. אבל, יואב – רשאי להרוג את אבנר גם הוא רוץ' בשוגג (**וסביר בטעות** שלא ניתן לנטרל את עשהאל באחד מאבריו), שהרי הוא גואל הדם!
5. ברם, האם כן – מה מישיג הראב"ד על הרמב"ס?

6. הרמב"ם בהלכות מלכים פרק י' הלכה א' פוסק כי בן נח ששוגג – פטור, מלבד לגבי בן נח שהינו רוצח בשוגג, שאם הרגו גואל הדם אינו נהרג עליו ואינו גולה לעיר מקלט.
7. לפי זה קשה הרמב"ם בהלכות מלכים פרק ט' הלכה ז' המפרט הבחנות בין ישראל לבן נח ופוסק, כזכור כי בן נח שהורג רודף שנייתן להצילו באחד מאבריו נהרג עליו - מה שאין כן בישראל. ולכוארה:
- מהלכה זו עולה, שבן נח שהורג רודף שנייתן לנטרלו בית דין הורגים אותו ולא רק גואל הדם.
 - והרי הבהירנו שישRAL פטור בעת הריגת רודף שנייתן לנטרלו באחד מאבריו, שכן זו שגגה.
 - אבל, אם זו שגגה מודיעין בן נח חייב על כך? הרי בן נח פטור על מעשים שעשה בשוגג?
 - מן ההכרח אפוא לומר כי זה נחשב למעשה מזיד, ולא שומעים מפיו של ההורג כי היה "בחול" להרוג.
 - ואם כן, קשה על הרמב"ם – מודיעין ההורג יואב את אבner?
8. נראה לכוארה, כי זו השגת הראב"ד ומשום כך לא השיג אותה בהלכות רוצח אלא בהלכות מלכים. כאמור:
- בhalcot רוצח פסק הרמב"ם שמי שהורג רודף שנייתן לנטרלו באחד מאבריו – אין בית דין הורגים אותו.
 - שם, לא יכול היה הראב"ד להשיג מהמקרה של יואב, כי יכולנו לומר שדין זה של הרמב"ם נובע מהתיחסות אל ההורג בלבד שוגג, וממילא לא קשה ממעשה יואב – שהרי הוא גואל הדם, שההורג גם רוצח בשוגג. لكن שם – לא השיג הראב"ד מאומה.
 - אבל, בהלכות מלכים – מקום שבו פסק הרמב"ם כי בן נח פטור מעונש ביד' על מעשה בשוגג, ובכל זאת פסק שבן נח חייב על הריגת רודף שנייתן לנטרלו באחד מאבריו – ברור שזה לא מדין שוגג.
 - אם כן, משפסק הרמב"ם כי אין הורגים ישראל שהורג רודף שנייתן לנטרלו באחד מאבריו – קשה לראב"ד מודיעין ההורג יואב את אבner?
9. ברם, משבבנו את הראב"ד – כיצד ניישב את הרמב"ס?

וכוכביזס נכלל עיריות קמירות כי דהו ומפני דמייתינו מימה עלה לנקנחים פוגנים זו וארה גלעדי לא נתקבש חיש בילוי. וכמה עוד צכל דבר בכינס לאעטביזו געל צילמו אין לנו למסור נפכטנו ולמימה צבך ואל מעטה וכדרכם נקחמי דקרען שולץ יומת ואלפי' צצעה אסתה מלודו. מילרכטן גולדשטיין געל נספיס טאנטן מפלין מליאו כטראלה קמדוזו. וכמג קראַן צפ' זמאו גוונגען לאל מטורו זילרבז ואל עינבו טאנטן געל נספיס

על מנת לחי' לא מל' גל' דגון' נטל מות עסה
וין צח'נו ונכו דבנ'ו וועוד טאָס קוילס נטנלאָה
ממוּן על כהו אַזְעִימָהוּ וְאַזְעִימָהוּ מְכֻלָּן
מלילאָ צ'ע'ל', וְקַשְׁתָּאָי' כְּבָרִי כְּבָרִי מְלֵיָה
מְבָרֶר מְפָטוּחַ כְּיָ נְפָטוּחַ כְּבָרֶר וְנִי' כְּבָרֶר
צְבָנָה כְּיָ לְמִזְרָחָ וְקַדְשָׁה וְמִזְרָחָה מָה נִקְרָא יוֹמָה
לְמִזְרָחָה נְעָנָה וְנְעָנָה מָה נִקְרָא יוֹמָה נְעָנָה עַל
אַמְלָנִית גָּדָה נִי' וְנִקְרָא יוֹמָה מְלִיחָה צָהָן כְּמַן
הַלְּבָנָה שְׁמַעְמַעְמַעְכָּל פְּסִילָה
דְּלִילָנָה עֲנָלָה עֲנָלָה מְרַבְּנָה דְּלִילָה קָרִיטָה צְהָמוֹן
טִוָּס מְתָוָה קָפְלָיָן וְגַס גַּס הַלְּבָנָה קָרִיקָה צְמָקָרָה
גּוֹלִיםָה צָלָם נְגַדְּלָה מְפָלִין הַלְּבָנָה אַקְדָּגָן מְלָאָה צְהָלָן
מָה זָהָרָה וְזָהָרָה יְוָיָּה:

ד בָּל מִשְׁנָאָמָר בָּו יְעָבָר וְאַל יְהָרָג וְנְהָרָג
וְאַל עָבָר כְּבָנָה וְהַמְחַחִים בְּגַפְשָׁא.
מְגַנֵּל כְּנַיִשְׁעָה כְּבָנָה גְּרָנָה וְעַכְרָה
פְּרִוּס זְרִיכָה וְעַדְעָה כְּיִצְלָגָה. הַכְּלָל צְמָמִיס
וְנִי' כְּיִסְקָוִיסָה דְּלָס מְלָגָה וְעַדְעָה גְּדָלָה
מְלָמָּךְ לָה. נְוִילָה סְמָפְלָסָה יְמִינָה וְלִלְקָדָג
תְּכִירָה יְזָרָעָה עַכְרָה כְּיִצְלָגָה. וְלִמְגָדָל מְיֻמָּנוֹן
יְזָרָעָה לְפִילָּה נְלִיָּה קְנִילָה כְּנַיִשְׁעָה וְאַל סָס גְּדוֹלָה
וְמְסִידָה יְמִינָה וְעַדְעָה אַזְעָדָה פְּרוֹנָה דְּקָרְבָּה
לְקַדְשָׁה מְלָאָה וְמְתָמָרָה עַלְמָוָה צְבָנָה עַנְמָוָה
לְקַדְשָׁה יְמִינָה אַזְעָדָה פְּרוֹנָה דְּקָרְבָּה
וְנְהָרָג וְאַל עָבָר דָּרִי' וְהַ
שְׂוֹרָה מְוִישָׁרָאֵל הָרִי' וְהַקּוֹדֶש
גְּנִיה' מְוִישָׁרָאֵל וְעוֹרִיה' וְרַבִּי

וועפ"ב מפער בער בואונס אין מלכין
אוורו וכור, כ"כ ג' קומון, נ"ל
הציג על יHAMMO (ינטומו נ"ג), וואיגלו נוליא דענקרמר
ה'.

כונכיס נכלל עיריהם חפוזות פון דהן ומוה
לגעו זו קהיליס חיין כלה. וכמאנ עוד זיך
נפטעו למימה נטה וארל מעאה וכדרלאטן

החרוג. [ג] יודרג ואל יעבור.
שהעוור כוכבים מהכוון
לבנות לו ביחס שבת או
אשה לבועלה ובוציאה בותה
ל המציאות בלבב. אם היה
עשרה מישראל יဟר ואל
כברו אלא על מצוה משאר
האלו שלא בשעת הנזורה
יא שיעמוד מלך רשות
הה על ישראל לבטל דחט
אל יעבור אפילו על אחת
עשרה בין נאנס בינו לבן
מי שנאמר בו יעבור ואל
ה מחחיב בנפשו. וכל מי
ונחרג ולא עבר הרוי וה
שרה מישראל הרוי והקידש
גנניה מישראל וועיריה ורביה
שי מלכות שאין מעלה על
זר הרגנו כל היום נחשבו
אספו לי חסידי כורתי
אמר בו יဟר ואל יעבור
כל את השם. ואם היה

לו עברו על אחד מהן או במה דברים אמורים בומר לוגאות עצמו. כגון שאנטו לבשל לו תבשילו. או אף אבל אם נחכו להעבורי ביןו לבין עצמו ואין שם יודרג. ואם אנטו להעבורי עברו. ואפילו לא מתחכו לה מזוחות בלבד: ג' וכל הדברים (ז) אבל בשעת הנורה ובונכדנצר וחביריו יוגדור גנוור או מזוחה מן המזוחות. יודרג משאר מזוחות בין נאנס בתנוח עובי כוכבים וכו': ד' כל יודרג ונחרג ולא עבר ררי שנאמר בו יודרג ואל יעבורי קידש את השם. ואם היה כי אחות השם ברבים כדייאל עקיבא וחביריו. ואלו הן הרו מעלהן. וועליהן נאמר כי על צאן טבחה. ועליהם נאמר בריית עלי' ובה. וכל מי שעבר ולא נהרג הרי וזה

1

לחם משנה

הנחות מירפוניות

ד' כל מי שנאמד בו יעבור ואל יהוד ומכ' עז ומולכו ה' מהעס ניכר, וכן קפתיו צו ומקנותו
נמסכם ע"י פליקן בן מומפלין (ך' ג') ומולקלן עליון לטעמו נעלם הטענות והמו"ש כלש
הטביה ולענין וגיטין ממי יתירנו ורכשו ורכשו גדרון.

חישות האלו גורי עב"ס לשוו לבני: [ג] וזה דמי ר"ש משם ר"ע ללבוש כלאים כו' נשים

ט'ז

ד בל מי שנאבד בו יזכיר ואל הרג בז' נס לאנגליה לו מונטה ליל. וכן ספליו סון מקדונלדו נמבלם ע"י פליקן בן מנומין (ד"כ"י) ומולקן עליו צבויו נעלם סמוקטום ותמיון כלש

הענויות האלה וגורו עפ"ס לשוו לבננים: [ב] והוא דרשו ר' ש' משימים ר' ע' ללבוש כלאים נקיים מג ענוו וגאל ענוו נאלהג נקלת קדשו:

וְפָגַע בָּהּ שֹׁׁבֵד כּוֹכִינֶס וְתָמֵדוּ לְאַס מַנוּ לְאַס הַמַּד מַסְקָנָה וְנוֹרָוֹת וְתָסָה נְגֻרוֹת גַּלְכָס
חֲפַלְלוּ גַּלְכָס נְגֻרוֹת גַּלְכָס תְּלִי יְמָמָנוּ נְכַס מִתְּלִיל יְמָזָן לְאַס חַדְבָּן כַּגְעָן גַּנְעָן כַּבְכִּי יְמָמָנוּ
חוֹמוּ לְאַס וְאַלְיָרוֹן חַמְרָן לְיַיְלָה וְאַס עֲזִירָה צְבִירָה יְמָמָה כַּבְעָן כַּרְבִּי וְאַלְיָרוֹן כַּפְלָן
צְלָעוֹת מִיחַן מִימָה וּמִיְמָה הַמַּס עַמְלָגָן צְבִירָה כַּאֲשֶׁר כַּאֲשֶׁר מִלְכָמָה וְעַרְקָה לְאַלְיָרוֹן נְגִיִּים וְגִילָּיִם
וְהַקְּרָבָה נְלָכֶד מִיְמִינָה וְאַלְיָרוֹן וְאַלְיָרוֹן כַּרְבִּי

בתב למלמד מילוי טכני במאגר קווון לון מלון קווון ווילון מילויים וכי. מילויים נל דמסנו יונס

ב-ח' ר' נאמה מ' פון ענבר גוזטן ח'ן נאומן
פָּרְנַסְתִּיבָּה מִינּוֹת דְּשֻׁוּם עֲמָנוֹת גְּנָנָה
פָּנְטוּרָה וְפָלָה עֲזָדוֹת וְפָמְפָלָה גְּנָמָה עַפְתִּיבָּה
גְּנָוִוִּיסְתִּיבָּה וְגְאָוִוִּיסְתִּיבָּה וְגְוַוְוֶעֶשְׂתִּיבָּה
עַלְיָה תְּתִרְמָה דְּקָרָה דְּלִמְתָּחָסְתִּיבָּה גְּנָלָה וְפָכָה
וְזָעָד כְּכִיסִּים בְּלָוְקָה וְהָלָרָה זָהָרָה
מִמְּתָה, עַפְתִּיבָּה, וְלִין מְלָנוֹת עַל כְּבִישׁ אַלְבָה עַל
מְלָה דְּלִרְטָה סְהָה וְלִין הָנָסָה. וְמַ"ז שְׁעָרָה
כְּכִיסִּים נְמָוָתָה זָהָרָה זָהָרָה זָהָרָה זָהָרָה
מְמוֹתָלָה סֵס קָאָס אַזְּיִי פְּסִיכָּס גְּנוּגָה הָלָד הָלָד
אַלְלָוָה פְּמָרְהָה סֵי וְמְמוֹתָה וְלִין שָׁוָה שָׁוָה
הַמְּמָלָה שְׁעָמָעָה כָּרָה כְּוָאָה נְצָבָה מְפִי אַחֲרוֹנָוִוִּיסָה
הַמְּמָלָה זָהָרָה הַמְּמָלָה. וְלִעְשָׂין מָה סַקְאָס
מְוֹשְׁבָה עֲמָנוֹת גְּנָעָל פְּעוּרָה זָהָרָה קָוְרָבָה
מְפִירָס דְּלָוָה נְעָנָן חַיְּבָה מְגַלְּבָה מְרַיְּנָה זָהָרָה
עַלְגָּוָתָה הַמְּלָה עַלְגָּוָתָה חַיְּבָה מְנָהָמָה וְקָרְבָּה דְּלָבָה
רְכִישָׂוֹת גְּרָבָה גְּרָבָה גְּרָבָה גְּרָבָה
הַמְּגָנָה וְכִיסָּס דְּלָבָה מְגַלְּבָה עַסְתָּה דְּרָקְזָוִן
הַמְּגָנָה כִּילָּד הַפּוֹעָר עֲמָנוֹת פְּעָלוֹר כִּילָּד כִּוּמוֹן

ואין צרך לומר שאין מחייב אותו בית דין אפילו הרג**וואבום**. שאין מלךון ומORITYן אלא לענבר ברצונו ובערדים והורתה שנאמר בנוון מושעו למלך ונחתי אני אח פניו באיש הרוחא מפני השמיעיה למשו הדורא לא אונס ולא שוגג ולא מוטעה. ומה אם עבדות נוכנים שהיא חמורה מן הכל העודר אותה באונים אין חייב ברה ואין צרך לומר מיתה בית דין. קל וחומר לשאר מצות האמורות בתורה. ובעריות הוא אומר ולנערה לא חששה דבר. אבל אם יכול למלא נפשו ולברוח מתחה יד המלך הרשע ואינו עושה הנה הוא ככלב שב על קiao. והוא נקרא עובד עבדות נוכנים במזיד והוא טרוד מן העולם הבהיר וירד למדרגה התחתונה של גיהנם: ה' נשים שאמרו להם עבדי נוכנים תנו לנו אחת מכן וטמא אותה ואם לאו נתמאות כוליןTEMATO כולין ואל ימסרו להם נשך אחת מישראל. "ובכן אם אמרו להם עבדי נוכנים תנו לנו אחד מכם ונזהגנו ואם לאו נהרגו כולכם. יהרגו כלם ואל ימסרו להם נשך אחת מישראל. אם יחויזו להם ואמרו לנו לנו פלוני או נהרגן את כולכם. וו' אם היה מהווים מיתה כשבע בן בכרי יתנו אותם יהרגו כולם ואל ימסרו להם בן לכהלה. ואם אין חייב מיתה יהרגו כולם ואל ימסרו להם נשך אחת מישראל: י' בקען שאמור באונסן כד אמרו במלחאים. כיצד מי שחלה גופה ומות ואמריו הרופאים שרפואתו כדרבי פלוני מאיסורין שבורה עישין. יומחרפאין בכל איסורין שבורה במקומות סכנה חוץ מעבודות נוכנים וגולי עירויות שביבת דמים שאפיילו במקומות סכנה אין מתרפאין בהן. אם עבר ונחropa עונשין אותו בית דין עונש הראו לו: ומפני

לchap' משונה

ה ובן וכו' תנו לנו אחד טבס ונחרגנו ואם לא נהרגו כולכם יידגו כולם ולא יטשו להט נפש אתה משיחך ואם יחוrho וכו'. סקטויל שחקה פלנ' כ"מ על ר' לנענין

הנחות מירמניות

תפקידו כר' יוזק ונזכר בפירוש ר' יוסר ע"פ שאנו חיב מורה, שוב והראינו טרי צי".
הוינו

ה נשים שאמרו לרוחם כי גדר נפלת מהם מישלולן, מכסה טויל סוף פריק הי' ונטמכת תחומותיהם; וכן אם אמרו לרוחם כי גדר נפלת מהליכם ו' צוירות נטולתיהם ולכז' י' ל' ריחקה נטמאם מסדרין פירק קן טויל ומוכס (דף ע' ע'') בפניהם מכך לגדי לחן דוחון נפש מפש נפש; ו' בענין שאטמי ו' בו עד נעלם מה לפנק, י' כל טעה (דף כ' ע'') וכמתקומם לא' לחן מעמידין; ולכגון

מגנול שוו

מסכת כתובות

16

טענת אונס בביטול התנאי כמו בקיומו זה שלא כדברי הראה, וע"כ צ"ל לדעת הרין דעתמא דיש אונס לא כפירושי דילפינן מקרה ולנערה לא חעשה דבר, אלא הטעם משום אומדןא שלא היה דעת המתנים לאונס, בין לקיום התנאי ובין לביטולו, ולשיטה זו צ"ל בסוגיא דנדרים דעתמא דקטלא שאני לא אידחי במסקנא, ולא ילפינן מקרה להא דיש אונס אלא שלא היה דעתם על אונס, עכ"פ מבואר בדברי הראה והרין הן שתי שיטות חלוקות, (זה דלא כמ"ש באבני מילואים סי' ל"ח) ולדעת הראה תיקשי מהא דס"ל לר"ל אונסא כמו דעתיך, וצ"ל דהרא"ה מפרש דבאה גופא פלגי ר"י ור"ל אם שיריך טענה אונס בביטול, ולא כמ"ש הרין בטעמא דר"י דמחלק בין קידושין לגירושין, אלא החילוק הוא בין קיום התנאי לביטולו בין בקידושין בין בגירושין, ודברי הראה הן אליבא דר"י דקיעיל כוותיה, אלא דעתך אין מוישב כל הצורך, דהיה לו להרא"ה להביא דברי הירושלמי ולא לעבור עליו בשתיקה.

ד) בתוד"ה דלא ניחא ליה דתיפול קמי יbam, כתבו דבראונס דלא שכיה כלל דלא אסיק עדעתה" שיריצה שהיא גט יש אונס לכ"ע, ולדעת הרין דעתמא דיש אונס הוא משום אומדןא, וא"כanca דליך אומדןא כלל שלא רצה בקיים באונס, דליך אומדןא כלל מידינה יש אונס דילפינן מקרה.

ה) ובעיקר הדבר דמקרה ולנערה לא חעשה דבר ילפינן דלא מהני קיום התנאי באונס, צריך ביאור, דקרה גבי עונשין כתיב דין מעוניין את האונס ומאי שייך זה להכא דקיים הגירושין אינו עונש להבעל, וצ"ל כמ"ש בשורת חממת שלמה סימן ל"ח דמהר קרא ילפינן דמעשה הנעשית באונס אינה נחשבת על העשה, אלא השובה כאילו נעשית מלאית, והביא ראה מהא מגיטין עי"ש, אבל בגיטין גם ר"י מודה דיש

בתולה נשאת

א) דף ב' עמוד ב'. בהא דיש אונס בגיטין, מבואר בಗמ' דמדאוריתא לכ"ע יש אונס והטעם פירושי מקרה ולנערה לא חעשה דבר, ומקור דברי רש"י בgam' — נדדים כ"ז — דמייתי בgam' להר קרא לעניין קיום התנאי באונס, ואף דלא כראיה נדחת שם הטעם הזה דילמא קטלא שאני, צ"ל לדעת רש"י דלמסקנת הgam' דמייתי מנדורי אונסין דמהני טענה אונס, הדרינן לкомיתא מקרה ולנערה לא חעשה דבר, ואף דבגדרי אונסין טעמא מקרה, האדם בשבועה פרט לאונס ואיך נילף מהכא לדיני ממון, כבר הקשו כן בגמו"י וריטב"א ותרוצט צ"ע עי"ש.

ב) והנה דינא דיש אונס, הוא, דקיים תנאי באונס לא חשיב קיום, דນחשב כאילו נתקיים מאילו ולא ע"י האדם וזה לא מהני, דבעינן שהאדם יקיים התנאי, ומעשה הנעשית באונס אינה נחשבת על האדם אלא כנעשית מלאית, ולכראה מה בכך שלא קיים התנאי מ"מ גם בביטול לא הויל, דהא התנאי היה אם לא באתי ולא בא. וצ"ל דלקיום המעשה לא סגי במא שלא נ לבטל התנאי, אלא צריך קיום התנאי לקיים המעשה, ובאונס דלא מיקרי קיום אין המעשה מתקיימת, ולפי"ז הדבר פשוט, אם היה להיפוך שנ לבטל התנאי באונס, כמו אם התנה אם באתי ונאנס ולא בא, אפילו נימא ביטול באונס לא הויל ביטול, אבל מ"מ הרי גם קיום לא היה ואין גט, וכן הוא להדייה בשיטה בשם הראה, וכן הוא בדיטב"א — גיטין ל"א — בשם רבינו והוא הראה.

ג) אבל ברין פ' האומר בקידושין הביא מירושלמי פלוגתא דר"י ור"ל, בקידשה ע"מ שכינסה ליום פלוני ונאנס ולא כנסת, דר"ל סבר אונסא כמו דעתך, ופירש הרין טעמא דר"ל, דילפת מהא דיש אונס בגיטין וה"ה לקידושין, ור"י פליג דין ללימוד קידושין מגיטין עי"ש, אבל בגיטין גם ר"י מודה דיש

ח) וברמ"ם שם כתוב, דחולת שיש בו סכנת אם עבר ונתרפא בעצמי אשירה ליקה, אף שעשה כן כדי להינצל מミتها, ואינו דומה למצ שナンנס לעבור דהחת גוף המעשה נעשה באונס, אבל בחוללה עשה המעשה ברצון, ואי נימא דפטורא דין אונס הוא משום חסרונו פשיעתו אין טעם לחייב זה דחכא והכא עבר כדי להינצל מミתה, אבל לפוי הניל דהיכא דעתך ליהרג שפיר מיקרי פשיעתו אם עבר ולא נהרג, אלא דפטור משום דמעשה באונס אינה נחשבת על העושה, בזה יש להקל דהוא רק אם ואונס לעשות המעשה, אבל בחוללה שנתרפא עשה המעשה ברצונו.

ט) וראית לחייב זה, מהא דתנן האשה שנחבהש ע"י נפשות אסורה לבעה, ופירשו רשי"ו ותוס' אפילו לבעה ישראל, דחייבין שא נחרצה להיבעל למצוא חן בעיניהם כדי שלא יהורגו, ומבווארadam עושה כן כדי להינצל מהריגנה חשיב רצון ונארת לבעה ישראל, ואילו בראש מחלוקת גבי נבעל להגמון מבוואר דמותרת לבעה ישראל, וע"כ ציל כחייב הניל דגבוי הגמון שאונסה להיבעל אף שהיה בידה להינצל ע"י מסי"נ להריגת, מ"מ גוף המעשה נעשית באונס, אבל באשה שנחבהש שלא אונסה להיבעל אלא שעשתה כן ברצונה כדי להינצל מミתה החשוב רצון, ואף דעת הרמ"ם לדבנהש אינה אסורה לבעה ישראל הינו משום שלא חיישין שא נחרצה, אבל אי ידיעון שנחרצה להיבעל כדי להינצל מהריגנה ודאי חשוב רצון, וזה מפורש בגמ' גבי אסתר שנאורה למרדי כי דעד עכשו באונס ועכשו ברצון, והינו שרצונה היה להיבעל לאחשורוש, למצוא חן בעיניו להציל את ישראל, כמו שעשתה יעל לסייע, [ובט' חפץ חיים כלל ה'] נראה שפירש משום דהילכה היהת ברצונה, אף שהבעילה אח"כ הייתה באונס, וגם מהרי"ט סי' כ"א חקר בזה, אבל א"כ תיקשי דגם גבי הגמון נשואיה בד' היו ברצונה וידעה שתיבעל ע"י הגמון ומ"מ מיקרי אונס כיוון שהבעילה אח"כ היהת ע"י אונס].

י) ובمرדי פ' הנזוקין הקשה גבי סיקיריקין קמייתא ומציעתא גמר ומKENI, ואמאי הא תליותו וייחיב לא הווי מתנה, ותירץ בשם ר'ת דזה הווי מהל' יסודי התורה אף דברת א"צ התראה.

דשור הנعبد באונס לא חשיב געבד וכשר למובה, ע"ז נ"ד, ויליף לה מהך קרא ולנעירה לא החעשה דבר, (דוגמא לזה ממ"ש הרא"ש פ"ב דחוליןadam הפל הסכין بلا שם כוונה ושחט לא هو כה גברא, ומ"מ צ"ע דהא אם נאנס ושחט זודאי מיקרי כה גברא כיון שידע בעה המעשה שהוא עושה, ולא אמרין דכיון שאנסוهو לשחות הוא כנשחתה מלאיה), אבל אכתי היא גופא תיקשי דמן"ל למילך מהך קרא דהמעשה אינה בחשבת על העושה, דילמא פטור אונס הוא מפני שלא פשע ואין להענישו אלא hicca שעובר במניזד וברצון.

ו) זויל הרמ"ם פ"ב מסנהדרין כל מי שעשה דבר שחייבן עליו מיתה ב"יד באונס, אין ב"יד ממיתין אותו, ואף על פי שהיתה מצווחה שיהרג ואל יעבור ע"פ שחילל השם והוא אונס איינו נהרג, שנאמר ולנעירה לא תעשה דבר זו אזהרה לבי"ד שלא יענשו את האונס עכ"ל ומבוואר מדבריו,DKRA AIYRI BGUNA שהיתה מצווחה ליהרג ולא לעבור באיסור עריות, ומ"מ פטורה מעונש, ופירוש זה מוכrho, דאי נימא דאיiri באופן שאינה חייבת למסור עצמה להריגת כגון שהיא קרע עולם, לא איצטראק קרא לפוטרה ממיתה כיון דמותר לה לעבור, ואדרבא היא חייבת לעבור ולא ליהרג דמתחייבת בפרטה, כמ"ש הרמ"ם פ"ה מיסודי התורה דהיכא דיעביר ואל יهرיג אסור למסור נפשו להריגת, ופשיטה דפטורה ממיתה, (ודברי Tos' ר"פ הבא על יבמותו שלא הכריחו מזה צ"ע, ועיין בגליון הש"ס להגרע"א יומא פ"ב) וכיון דבריה להינצל מהאיסור ע"י מסי"נ, והיא חייבת לעשותכו, אין כאן חסרונו פשיעת, וא"כ הא דפטורה ממיתה ע"כ הטעם משום דמעשה באונס אינה נחשבת על העושה.

ז) ובריב"ש סי' ד' כתוב, דכה"ג כיון דפטור מכל עונש איינו גפסל לעדות, ולכארה צ"ע דהא הללו יש בו מלכות ומ"ש ממזיד ולא אמרו ביה דגפסל לעדות, ולפי הניל החילוק מבוואר דבמניזד ולא אמרו ביה אין חסרונו בהמעשה אלא בהתראה אבל באונס הגריעותא בהמעשה ומה"ט פטור גם מכרת, כמ"ש הרמ"ם פ"ה מהל' יסודי התורה אף דברת א"צ התראה.

החיים בהלכהפרק ה' - מהותה של חובת ההצלחה מפי רודף

ים וינורות

עם זאת, פסקו האמור שַׁרְבָּבָא מוקשה לכואורה במה שכתב אף כאשר אונסם אותו לחלק לפי ה"כפות תמרים", שMOVED גיסא מתיר לאדם להלbin פנוי חברו ולקטוע איבר חברו כאשר עכו"ם אונסם אותו לך, ומאייד גיסא אם לרשות, ומדווע העכו"ם רוצים להרוגו סתום ויש לו דרך להינצל על ידי הלבנת פנים מותרת פנים מותרת כאשר אונסם לכובן האש ואל ילbin פנוי חברו". דברים אלו צריכים ביאורו. שהרי אם אפשר שייהרג ואל ילbin פנוי חברו. דברים אלו צריכים ביאורו. שהרי אם עכו"ם אונסם אותו להרוג את חברו צריך ליהרג ולא להרוג, ואם כן אם הלבנת פנים אינה ניצבת ברמה אחת עם שפיכות דמים, הרי שגם שיפוט קר וסקול צריך להביא לתוצאה של דחית האיסור של שפיכות דמים מפני פיקוח נפש, ואם הלבנת פנים ניצבת על אותו מישור עם שפיכות דמים, הרי שכואורה גם כאשר עכו"ם אונס אותו להלbin פנים – יהא עליו למסור נפשו ולא לעשות כן?

יש חילוק בין כדי להבין נקודה זו וללבנה נעמוד על דבריהם של הרב מאיר שמחה נאנס על ידי הכהן מדווינסקי ב"אור שמח" על הרמב"ם בהלכות יסודי התורה פרק ה' הילכה ג', ושל הרב אלחנן וסרמן ב"קובץ שיעוריים" על מסכת כתובות, אשרות ה'–ח':
הרבמ"ם פוסק בהלכות יסודי התורה פרק ה', הלכה ד':
"כל מי שנאמר בו ייהרג ואל יעבור ו עבר ולא נהרג, הרי

זה מחלל את השם... ובטל מצוות עשה שהיא קידוש השם
ועבר על מצוות לא תעשה שהיא חילול השם, ואף על פי כן
מן פני שעבר באונס אין מלקין אותו ואין צריך לומר שאין
ממיתיין אותו בית דין אפילו הרוג באונס, שאין מלקין
ומימיtiny אין אלא לעובר ברצונו ובעדים והתראה..."

כלומר, מי שנאנס להרוג, או לעבור על איסור עריות או עבודה זרה, ולא מסר את נפשו כמתחייב על פי דין – אין עונשין אותו בבית דין, שהרי המעשה נעשה באונס ואילו בבית דין עונשין רק על מעשה שנעשה מתוך רצון.²⁸⁰

280. בדומה לכך פסק הרמב"ם בהלכות סנהדרין פרק כ' הלכה ב': "כל מי שעשה דבר שהחייבין עליו מיתה בית דין באונס, אין בית דין ממיtiny אותו. ואע"פ שהיה מצווה שייהרג ואל עברו, אך ע"פ שחילול את השם זה הוא אונס, אין נהרג, שנאמר 'ולנערה לא תעשה דבר' זו אזהרה לבית דין שלא יענשו את האונס".

דרך של אפשר Zion האש

ימotor רגוי, כך שאינו ים לה שאסור ים כדי שיפוט

ימotor הילכת

י' כדי שיפוט

אות – אסורה.

ה של י' כדי

וں של ים של הזלת

ה היא ערבי

או של

והנה, ממשיך הרמב"ם ופסק בהלכות יסודית התורה פרק ה', הלכה ו':

"כענין שאמרו באונסין לכך אמרו בחלאים, כיצד מי שחלה ונטה למות ואמרו הרופאים שרפואתו בדבר פלוני מאיסורין שבתורה עושין, ומתרפאין בכל איסורין שבתורה במקומם סכנה חזץ מעבודת כוכבים וגילוי עריות ושיפצת דמים שאפילו במקומות סכנה אין מתרפאין בהן, ואם עבר ונתרפא עונשין אותו בית דין עונש הראווי לו".

כלומר, מחלה של אדם מוגדרת ע"י הרמב"ם כאונס, ואין הבדל בין מחלה לבין איום פיזי אחר על האדם. עם זאת, ביחס לשולש העבירות שאינן נדחות מפני פיקוח נפש ועבודה זרה, שפיקות דמים וגילוי עריות, פוסק הרמב"ם כי מי שעבר ולא נהרג – נענש ע"י בית דין. ונשאלת השאלה: מדוע יש כאן ענישה? הרי מחלה היא אונס כמו כל איום פיזי, ושם פסק הרמב"ם כי אין ענישה על דבר שלא עשו אדם מרצונו?

הרב שמחה הכהן מדווינטק והרב אלחנן וסרמן מבארים כי פעללה שעושה אדם באונס אינה נשבות כמו שנעשתה על ידו. המעששה אינו מיוחס לאדם מסוים אלא נחשב בדבר שנעשה מaltoין, שהרי ההחלטה לעשות את המעשה לא התקבלה על ידו. העושה נחשב לעניין מעשה זה כמו "רובוט" – נטול תודעה, שהרי אנסו אותו לפעול.

בהתאם לכך יש הבחנה ברורה בין שני מצבים: כאשר בא אדם וכפה על העושה לעשות פעללה מסוימת – הרי שמי שהחליט על עשייתה של אותה פעללה הוא – האיש האלים.

אולם כאשר יש מחלת, שכדי להירפא ממנה בחר החולה לעבר על אחד מאיסורי התורה – הרי שמי שהחליט לפעול – הוא החולה עצמו. אכן, בשני המקרים פועל האונס כדי להציג את חייו, ואני עושה את הדברים מתוך רצון חופשי. אבל, במקרה הראשון הפעללה אינה מיוחסת אליו, שהרי מי שהחליט על ביצוע הפעולה הוא האיש האלים שכפה על עשייתה, ואילו במקרה השני מי שבחר במעשה הוא החולה עצמו ועל כן הפעולה מיוחסת אליו.

נמצא כי שפיקות דמים אסורה גם כאשר בפנינו החלטה שלא התקבלה ע"י האדם עצמו ואני מיוחסת אליו כלל. אבל, ביחס לעונש, ההחלטה

מעשה הנעשה
באונס עצמי
מיוחס לעושה
לעומת הנанс
על ידי אחרים
שהמעשה אינו
מיוחס לו

שaina מיווחסת אליו אינה בת ענישה ואילו פעולה שעשה אותה על פי החלטתו שלו, גם אם נבעה מאונס הינה בת ענישה²⁸¹.

בהתאם לכך מובן לחולטי פסקו של הרב שלמה זלמן אויערבאך: שפיקות דמים והלבנת פנים שווים הם באיסור להציל עצמו בהם, אך נפרדים זה מזה בנסיבות אחת מהותית. שפיקות דמים היא עבריה ואניינה מותרת אף כאשר היא באה להגן על הנפש, שהרי "אין דוחין نفس מפני נפש" מן הטעם של "מאי חיות לדמרק סומיק טפי מדמא דחרבר" וככפי שהוסבר לעיל. לעומת זאת עבירות הלבנת פנים אף שהחמירו בה כשלicot דמים בחומרתה, מכל מקום כל זאת דזוקא כאשר האדם בוחר לעשותה מרצונו, אבל כאשר עכו"ם אונסים אותו להלבין פנים והמעשה מתיחס גם אליהם, פוחחת חומרת הלבנת הפנים ואני להשות זאת לשפיקות דמים. שפיקות דמים אסורה כאמור מן הסקרה אף כאשר בסופו של תהליך בפנינו פעולה שאינה מיווחסת למי שעשה אותה (בכפיה). לעומת זאת, הלבנת פנים אסורה רק כאשר נעשית מרצונו של הפגיעה ומיווחסת לאדם עצמו. טעם הדבר הוא לכאורה, כי שפיקות דמים מיווחשת לתוכאה של הגנה על הנפש, על כן, גם הפעולה לא תתייחס בסופו של יום לעושה – יש למנוע אותה. לעומת זאת, הלבנת פנים חומרתה היא מפני הצורך שחיל על העושה, ואם המעשה אינו שלו – אין אדם חייב למסור את נפשו כדי למנוע אותה. על כן, אם העכו"ם מכירח אדם לבזות את חברו, אין לו חייב למסור את נפשו כדי להימנע מכך, שכן הלבנת פנים אינה עומדת בשורה אחת עם שפיקות דמים ממש. במקרה זה, אין בפנינו מעשה שייחוס לעושה, שהרי ההחלטה

²⁸¹. וראה גם "מנחת חינוך", מצווה רצ"ה דבר המתחיל "זונראה לי", וב"הפלאה" על כתובות דף י"ט עמי א', וכן הרוב שמואל רוזובסקי "זכרון שמואל" סימן ס"ה, ענף ב'. וכן ראה: ש"ת "אבני נזר" יורה דעתה ב', סימן ש"ג, ס"ק ל"ד; "צפנת פענח" על רמב"ם הלכות יסודי התורה ה, ר' "חילقت ייאב" אבן העוזר ב' סימן נ"ג, דבריו המתחיל "על כן נראה לפענ"ד". להסבירים אחרים וראה בספרו של א. אנקר "עיקרים במשפט הפלילי העברי", עמ' 310-267 (פרק ה' הדן ב"דין האנוס לעבור עבירה מסווג יהורג ואיל יעבור בפסקת הרמב"ם"). וראה שם הוכחות של אנקר כי לשיטת הרמב"ם מי שעבור על ג' עבירות של יהורג ואיל יעbor עקב כפיה היצונית של אדם אלים, עבור עבירה על החיזוב של "קידוש ה", שהרי מדובר בדין האנס לכפות על האדם לעבור על דבר ה' בנסיבות שהם צייר הנפש של היצוי האלקי לאדם. לעומת זאת, עבירה על אותן עבירות חמורות מחייב כוורת פנימי של מוחלה, אינה מוגדרת כחילול ה'.

לכה ר':

ה
ו
ס
ס
אבדל בין
UBEIROT
. פוסק
ושאלת:
. ו, ושםפעולה
וה איננו
ZHILTEH
מעשה

י'שמי

ל אחד
ג.
וה את
יוחסת
פה על
או ועל
נקבלה
ZHILTEH

10. לעיתים יש מעשה שהוא בגדר של "יושב על הגדר - רجل פה רجل שם" וניצב במרכז, בין פעולה המיויחסת לעושה לבין פעולה שאינה מיוחסת לו. נדגים:

11. הרמב"ם בהלכות יסודי התורה פרק ה' הלכה ד' פוסק כי מי שעבר על אחת מג' המצוות שחן בגדר יهرג ואל יעבור – נכנע לאונס ו עבר ולא נהרג – אינו נעש על כן, שכן "אין מלךין וממיטין אלא לעובר ברצונו ובעדים ובהתראה".

לכן, למשל, אם אשת איש נאנסה – ולא מסרה נפשה כדי שלא להיבעל לו, הכלל הוא ש"לנערה לא תעשה דבר".

12. מצד שני הרמב"ם פוסק בהלכות יסודי התורה פרק ה' הלכה ו' – כי אם אדם מצוי במצב של חולץ המש肯 את חייו, ונרפא ע"י תרופה שיש בה עבודה זורה או עריות או שפיכות דמים – "עונשין אותו בית דין עונש הראוילו".

א) ושואל העולם – הרי מדובר באדם שנאנס (ע"י מחלתו שסיכון את חייו) לעبور את העבירה. מדו"ע עונשים אותו? וכי מה ההבדל בין אונס ע"י אדם אלים לבין אונס ע"י מחלת אלימה?

ב) משיב על כך האור שמח שם, וכן ר' אלחנן וסרמן ב"קובץ שיעורים" על כתובות אותיות ה-ח: כי אכן בשני המקרים בפנינו פעולה שנעשתה באונס, אבל יש הבדל גדול:

(1) כאשר אדם אלים כפה לעשות פעולה מסוימת – המעשה מיוחס לכופה, שהוא זה שהחליט לעשות את הפעולה.

(2) לעומת זאת, כאשר אדם חולת החלטת ליטול תרופה שהיא דבר איסור – המעשה מיוחס אליו כי ההחלטה לעשות כן היא החלטה שלו.

ג) הנה כי כן, תיתכן פעולה שאדם אונס לעשותה עם זאת היא מיוחסת אליו.

13. יעוויןשוב ברמב"ם הלכות מלכים פרק י' הלכה א. הרמב"ם פוסק כי שוגג הוא רק מי שאינו יודע את טיב המעשה. אבל, אם טיב המעשה ברור ורק הדין לא ידוע לו, אין זה שוגג, ואי ידיעת הדין אינה פוטרת, שכן – רשותו היא מצדו שלא למוד הדין. זהו אפוא שוגג הקרוב למזיד.

נמצאת למד כי – בן נח לא פטור משוגג הקרוב למזיד.

11. מעתה, הבה ונعيין בנסיבות של אדם ההורג רודף שיכל היה לנטרלו באחד מאבריו. האם זה מקרה מובהק של שוגג?

ד) ניתן לומר כי זה לא ממש שוגג, שכן רשותו היא מצדו שלא התעתש וברר את העובדות לאשורה, לוודא שדי בניטרול הרודף.

ה) לפי זה יובן מדוע בן נח אינו פטור על כך, שהרי אין זה שוגג ממש אלא "שוגג הקרוב למזיד".

ו) מצד שני – ישראל שעשה זאת, אין בית הדין הורגים אותו כי – גם מזיד אין כאן, אלא סוג מסוים של שגגה. לכן, פוסק הרמב"ם כי אין בית הדין הורגים בן ישראל על כך.

ז) אולם יואב יכול היה להרוג את אבנر, שהרי אם מביתים על הרשות של ההורג ומשווים זאת למזיד – הרי שאבנר הוא רודף ומותר להרגו. ו王某 אמר כי יש כאן צד שוגג – הרי שאבנר הוא גואל הדם.

ח) הרמב"ם מישב אפוא לשיטתו מפני חומר.

ז קבורה נסחורה נסחורה קבר
 חותם ותישלח מלהקאה
 לשער רוחניים:
 אונדזה כה.
 ז יואמר משה אל
 שפט ישאלן קרבן
 אש גנאיו הנטירים
 בצל ענבר:
 אונדזה כה.
 ח והנה איש מבן
 ישראל לא נקבר אל
 ארץ הארץ
 לשב משא ולענין כל
 ערחה ימי יראך אונדזה
 נבנש צחא אונדזה מזער:
 אונדזה כה.

ננה מממיה ור' זוגה נהו דוקה: גנחות ואיזוניות

הרג עליו שהרי רודף הוא
טמו של שמעון אצל זמרי
שב ושותק מה עשה עמד
לה השמייע לי אמרה לו
ול שביהם אמר לה אך הוא
הוא שניהם לבטן והוא שליש
לו בן עמרם וז אסורה או
נתעלמה ממנה הלבנה געו
עור מה ראה אמר רב י' ראה
יעי ^ט הבועל ארמות קנאן
אין חכמה ואין תבונה ואין
עד אלא שמי שמי שמי
מן ציד' פטור וליהר בם
בכתי' ובדרפי' (זקנ' ט)
ט המשך מגנה
המושך: י' פ' חממה
מודחא: ז' פ' חממה
(הירושל' ט):

נישגן ז'. זונא לאס קוא
ולע ממייט מנט
מכל לדומגר פלק סעל עט נז
וונשונדרלמאן יאנז' קומונט ז'

לא פגענו בו קנאין מהו איגשיה ר' רב לגמoria
אקויריוו לרב כהנא במלחמה ^ט בגהה יהודת
וחועבה נישחה בישראל ובירושלים כי
חלה יהודת קרש ^י אשר אהב וכבעל בת
אל נבר אראה ^{יא} המכ אקוירין ארכיה
רב לגמoria בגדה הורה זו עכorth כוכבים
וכן הוא אמר ^{יב} [בן] בגדיהם כי בית ישראל
נאמס ה' ותוועבה נעשה בישראל ובירושלים
זה משכב זכר וכן הוא אומר ^{יב} ואית זכר
לא רשבב משכבי אשה ותוועבה הרא כי
חחלל הורה קרש ^ו זו זונה וכן הוא אומר
לא (יהה קרש ^ו) ובבעל בת אל נבר וה
הבא על הכותות ^ז וכותיב בהריה ^ז יכorth
ה' לאיש אשר יעשה ער ועונה (^ט מלאיחי)
יעקב ומגיש מנהה לה צבאות ^ט אם תח'ה
הוא לא יהה לו ער בחכמים ועונה
בתלמידים אם בנתן הוא לא יהה לו בן
 מגיש מנהה לה צבאות א"ר חייא בר
אכוביה בכל הבא על הכותות כאלו מתחנן
בעכorth כוכבים דרכיך ^ט ובבעל בת אל נבר
יכci בת יש לו לאל נבר אלא זה הבא על
הכותות ^ט וא"ר חייא בר אכוביה כתוב על
לגלתו של יהוקים זאת ועוד אחרות זקנין
ודבי פרידא אשכח הראה גולגלה
דוחות שדיא בשעריו ירושלים והוא כתוב
עליה ואית ועוד אחרת קבירה והדר נבוג
كبורת והדר נונג אמר ^ט הא גולגלה של
יהודים בשדייא ואותבה סמייפא אתה
ביבתוו חיותה נפקת אמרה להו לשיכבתה
עמרי לה הא דאיתתא ^ט קמיהה הדיא דלא
ומלא ^ט הוא ולא אורח ארעה לכובי שקלת
הרבה בשדייא ואותבה סמייפא אתה
הזה אמר היינו דכתבי עליה ואית ועוד
אחרת ^ט כי אתה רב דמי אמר בית דין
של חמונאי גורו הבא על הכותות חיב
לליה משום נשג'א כי אתה רבין אמר
משום נשג'ז נדה שפהה גניה זונה אבל
משום אישות לית להו ואייך ^ט נשיג'ז
אי לא מיפקי א"ר הסדא ^ט הבא לממלך
אין מוריין לו אויתמר נמי אמר רבה בר
דר תנה א"ר יוחנן הבא לממלך אין מוריין
וילא עוד אלא שם פריש זומי והדרנו

נחם נהרג עליו נהפר מורי וורגו לפנים איזי'ין
יאמר משה אל שופט ישראל וניר הילך
סלא אמרו לו הן דין רני נפשות ואלה
זיבען כד' אלף מישראל והילך אצל כובי אמר
שיה שבת הוא ולא עוד אלא שהוא גדור ממנה
בטו תפשה בבלוירה ובכיאה אצל משה

ויתרת ואם תאמר אסורה בת יתרו מיהתייה

ה) סכום נ- כ- ע.ש.
 ל- גנושו בו קנוין מוח. מה עונש גזרת
 מה זגמל מלטן גדרך וזה ויל' ירע לה-
 וו. קיטין דקלין מועטס קיל: ווניג-
 קדיש. מלפיכן גלאוטנו וטולר גלעדי ו-
 גז. גז. גז. גז.

וְנִזְקַע מִמֶּלֶךְ קָדוֹשׁוֹ: כָּתוּב עַל
גָּתָהוּ שֶׁלְּיוֹחִידִים, מִתּוֹס' ר' מִיּוֹן
כָּרְטָנוֹהָ נִקְרָא לֵא: אָזֶת וְשׂוֹר אַחֲרָת.
נִקְרָא נְעָשִׂים זֶה כָּכָר וְשׂוֹר מִלְכָם
לְעַטָּס זֶה: זָקִינָן ד' פְּרִידָא. כָּוֹל
ל' חִילָּא לְפָטִיס וְסָמִי הַמְּלִיאָה נִמְלָקָה:
גָּבוֹן. בְּגָבוֹן וְיִלְמָה מִקְנָוָה:
לְכוֹרוֹת הַמָּוֹר. מַוְתָּלָן לְרוּמוֹתָן:
בְּרִיפְטָא. מַלְגָּא: לְשִׁבְכָהָא.
לְקַנְוָמִיס: דְּלָא קָא מַנְשִׁי הָה. חַנְעָא
אַקְסָמִים מַלְגָּא: שְׁוֹרָה לְקַנְוָרָא
[א] אַפְּקָרָה כָּרְטָנוֹהָ [ב] גַּעַל
[ג] נִזְקַע מִמֶּלֶךְ קָדוֹשׁוֹ [ד] גַּעַל
[ה] וְשׂוֹר אַחֲרָת [ו] אַפְּקָרָה
[ז] יִצְחָק מִזְמָרָה טָוָן מִגְּרָב
[ח] אַפְּקָרָה נִזְקַע מִמֶּלֶךְ קָדוֹשׁוֹ [ט] וְשׂוֹר
[י] אַפְּקָרָה גַּעַל מִזְמָרָה טָוָן מִגְּרָב
[כ] אַפְּקָרָה נִזְקַע מִמֶּלֶךְ קָדוֹשׁוֹ [ט] וְשׂוֹר
[ל] אַפְּקָרָה גַּעַל מִזְמָרָה טָוָן מִגְּרָב
[מ] אַפְּקָרָה נִזְקַע מִמֶּלֶךְ קָדוֹשׁוֹ [ט] וְשׂוֹר
[ו] אַפְּקָרָה גַּעַל מִזְמָרָה טָוָן מִגְּרָב

הנקודות הב"ת נגננת מ-**הקיוקה למ' המגורו**: חייב עליה. ככלומר נגען בז' ממוס כל מלו': נדה. ולח"ל

(ה) דשֵׁי דָבָר מְלָא מִמְּלָא כָּסֶף נַעֲמָה מִכָּל מִזְמָה:
נְעִירָה. נְגַד עַי פְּלִיעַ מִימְרוֹק וּמוֹלָגָן לְקַדּוּם קַפְסָס סָוָה:
שְׁפָחָה. סָקִיל כְּתַפְמָה הַלְּגָן צְנַמְמָה
גְּרָרָה גְּרָרָה בְּרָרָה בְּרָרָה.
גְּנַמְמָה גְּנַמְמָה.

ל'יקוטי ריש"י
ב' חצ' זורה. נמ' ענוגת טבון טבון ור' ימי'ן
ה' ו' וככל בת א' נבר' נטולת נטולת גיטין גיטין
ו' קדוש קדוש נטול נטול גיטין גיטין
כל דמי' גו' דלפוך מינ' מוטס
חטמו'ני גו' דלפוך מינ' מוטס
ל' קני': א' א' וא' וממש דקדוזין
ב' ב' ב' ב' ב' ב' ב' ב' ב'

נִתְּנָהוּ וְמוֹעֵדָה מִתְּנָהָה לְמִתְּנָה
לְפָרָשָׁת תְּמִימָנוֹת נָלַג יְמָה מִתְּנָה
מִתְּנָה: אֲבָל אֲיוֹשָׁתָה אַיִן לְחַדֶּם (ה). סְקָלָה
כּוּמִית מִזְמָרָה וְלִוְיָה מִזְמָרָה
גְּנֻכָּה לְגָה דְּלִים (ה''): אָמֵר רְבָּה
חַסְדָּא. קָנְהָי תְּצִיר יְמָלֵךְ כְּנִים דִין
כְּנִים מְעָשָׂה הַס יְמָגָן וְהַיְמָן מְוֹרָס
וְהַלְמָדָה חָלֵם מְקַנְּעָה מְעוּמָה

וילו נマー: וְאֵת עָד אֶלְעָשָׂם פְּרִישָׁה
ומרי. מִן הַלְּבָסָה וְאֶתגֶּנוּ פְּנִימָה כְּנָסָה.
ונרגע עליו שלם נְמֻרָה קָלְבָה דָּה לְלָה
כטעה מעטה: זָמְרִי. קוֹרְבָּן צָלְמוּמִין
נְתִיחָה שְׁמַעַן סְמֻעוֹן דְּלִיקְמָן⁽⁹⁾:
סְמֻעוֹן בָּנִי לְכָנָן לִי צְלָפִי גְּנָעָן:
בַּת יְתִירָה מִי הַתּוֹרָה לְךָ. מַתָּה קְוָסָה

מן מורה נאך וככנתנו מורה נאך
כי נם ציו ונכנמו כללו מנות ויטול
ענמנס וגורים לרמס בון עריך ר' כ':
ותעתנומתנו מנגן דילחת. סחנומר נו'
נקני לטען לותמי וכו': איזו אבוי
אבא. כיינו מפק שוקין מה לי
לייזי נסרו: פירונטה אטליות. שענמאן
ש דבשלאן מיל נט' נט' דילחן
ונט' דילחן נט' נט' דילחן נט' נט'

אמר מאיר ו/or ראה שאון חכמה.
כלומר מכל מקובן היה אין חכמה ו/non
מצוינה נגיד כי כל מקום שיט מילול
הקס היה מושך נזד לכך נפיך
ו/or פנומם הטענה נמי לט ווניג
ונתנוין ניטול רשות מומטה עיגן יהו.

הנומיס ייומין נכתיר מיל קומתין:
ויקם וויה. מכלל לעוד שטחן
מיין סוחה הנודעה. מסדרין צאיין
יעשפאס ולעין כדכמיעי קה לה כל ריבאי
וּמְמִינֵי בָּרֶבֶל, ל' (יעיל נ' נ') טלה נטמא

במי דעין לדורס דע' נסחות על עון
שעוור: שף' שנגה. טף' רכמרא דכלרא אַטְעָן
טען כל רומרם: אונקאי. מלטעט:
נסחן

בולם בככיה והיינו דרכיך י' והמה מעשה ונזכר הלכה אמר לו א' פוגעין בו אמר לו ק' קריינא דאגינן עזה נגרה י' יכול מקום שיש חילוני ויקם מחוור העדה וויכח רוחמה ב

געעכ כיו זולחין עמו זומלייס געלוי היגויפין, ווין כהויז כוין
זונגע גבליכטנו ליטער מעלן.

זה נון כהונת גנמי וככ"מ כי ח"ה היל' כבש מזינו מותו נמו ממקלט [וככ"מ] קו"ו"ט לדקוק דלהומרים לו צבוג נם מעט לידו וקדס גנמי ידען חכל כט"ז שולמן מרפיו לה"ס קשי"ה היל' וכוג' ליקח עמו במל' הגרופין יושטראן, וככ"כ היל' טב לו דין ווז' וcocמ"כ לעול', היל' חמל גמ"ץ, כבש מזינו מותו מז' כבש מזינו מכמיס נכלל דזריטים בחכם למןעו לגוס"ד מגן ברומים. קריי"ל ויל' הוון למכלנו גוס"ד רשות וככל מוץ חיון חיינן מלו' ומגואר ערינע"ה ללכ' מוץ וט' ליטו'ר לבנגן, וגנאל' זונליכטו ולטמוריין דגוס"ד חיון נברג מולו, מ"מ וט' ליטו'ר זונל' זונל' מות נברג מולו, וכויינו ומגואר נכללו ויולח מז' רמ' כבש מזינו נברג, מות ט' ליטו'ר ט' ד' זונא, ומ"ל' כט"ז' קליינן לו כמו חנני כו' מפסיד לכל טרולל, וסמכה מה' זוד קמלע' ט'יב, וככמ"כ הל' ט' טבנלאין עס' הל' כ"כ.

ג) ר"מ פ"ב מ"ט ר' למ' ס"ה א"ה לי' נגנוג כל בכוכנו כי גולן כל ידו, נמייה דיש כלו כיסים וויל' צוחך נכינן פביון צחוניג גולן מל' ידו.

שם כ"ג לפיקן היה נס פוליכס כללו כ"ג ר' ל' בר קש שמר חמיטים
ולין מה מיד[...] לו שפטטו גמолос צלון ברכות מגפה כל כי
[מטענו הלי פילקס], זכרים מומוסים וכט בעין חוריוקו צלון
ויבחר חצב בצלון רוח ונול מטה קיליך מומוסת, ויה' כ' צפין קומיקו
ויל' מגרה נורמה צדוק נול' נול' נול' נול' נול' נול' נול' נול' נול' נול'

ה' פלרכם וכחטם תביסתם, ווועגן ער'ס ווועגן גאנגען זונגען. כ' ש'ם ס'י, מי כ' ימ' ט' נטע דלון פטך רכזו כרכ' ייך ח', וכו' קוויל'ן כל ביעז דזאוכן פלונגטן דזאומן ולטמורען מלערען צוינען כלכלס כלמודולע סטמאלען, וווע' הט סוכו נגיד סטס מתח, ומיש'ג מטוטס זוירען פאמויזן סואן, חיין זא מנטפיק, ומוכ' סטסטע ליט'ו קליעס'ג' וווע' דטל'ן דטל'ן גמי היינו מסטפיק, ומיט'ג' דוחנוי נמי לע' ס'ל נאכ', ג'ע' דטל'ן מזוטר רב לנטצ'ילן לו לפני צ'יד ומיטויזן לאכ'נו, וכטינע'ל טרי דרב' סטער דע'ץ מהערען לאכ'נו הט יול' טוד קפאנטלו הו הט ג'ל ייטונג, ווילטוי נזרוך לדzon הט יול' צוונונט פאנט'ג'ן, מו' זייל עכטטו צהונטן לע' דיווינען לה כלל, וואלטער דהין כלכלס גאנ'ג'ן, מו' זייל עכטטו כרא'ע זקרלע טר טמעו גור האה' לאכ'ן צפאי סטאלען כטומיסק גאנ'ג'ן.

ב' כמלוּ פ"ה מ"ז כולם כתאי, ולודג צאנגן שילם מעיר
מקלענו ונעם גודה לברגן וטכטיס כלהום וכלהן גודס"ר
פנורו כדרין זמיינַי טברגן לפאנם, ומלחה וסתס קר סלאט
למייך טימונש טברלי לוט כוכ פנום זודז כוכ צוין כל לדס טברגן
טפנוג, מלט זולטי חיינו זודז חמל נפט, חדריך מלוב קעניז
חילע טמינה מלוב היינט, ומ"מ נגצי זמיינַי געטמו דיינו כודז
דלאט שיקן גאנז מונט מלוב, הילן גאנזער דלאט מלוב קעניז דרי
כוכ דיזו כרכוזע, כוכ דיזו כרכוזע נגצי מהירות נמי זאטה גל עטיז
מלוב כלל, הילן פ"כ דססנולא חאנז טהון לו דמייס וככל לדס
טאן היינץ פלוין לו זוכת טברגן טמיס זודוין כהנא, וטפי^ט
טבליכו רעל לדס היינץ מלון, וגודה"ר טוין מכהן מלוב גיל טלוין.
לו דיו זודז גאנז זונת, וטס כהנו כויה נבאה טלוין.

ד) יש נבדקה נוכחותם של כהן וכהן' וזה נזכר בלאו
מלו, כי צערן ממי מזון כהן טונג ה' דלמה' כוין
לענין מזון מומת וצר קתלן כל מיטון כלכלה רום ולפוקוטס
ס' ג' צפטעט בענין גות' ד' נל' חיטשין נ', ומכח' דס' כהן' מ' ט'
ה' וחלמו דיוולב נס' כהן' לח' נמחייב לון רלה' ד' וצטעלט מט' מיע.
בחור ס' כהן' ד' נס' כהן' לח' נמחייב לון רלה' ד' וצטעלט מט' מיע.
טו וגס' כ' טונג דחטנו לטמתה מוג' מ' וילכדר' ל' דמ' רטה'
בלמה' נס' כהן' טבר' צלמה' גות' ד' וטמתה' בכהן' נן' וווע' דנטמלה' נן'
הצגנו' טמות זוד דכטהי' [ד' כ' ה' צ' ו' צ'] קומס' נס' טנטג' ד' טטעלט
וילטסטל' חילך קר' חוי קיימ', וטוד' דטמאן נל' נס' צטעלט' חילך ע' צ']
כיניכו' וווע' גות' ד' שטב' פלימה'. [ה' כ' ע' נן' ס' ט' י' ט' ס' ק' ג']
יש נני' נס' נס' מה מלען זוממי' טבר' נס' נס' נס' קיינעם' היינו נס' נס' נס' מזום
טאטול' וווע' ס' ס' וווע' ס' ס' נס'
המגין' וווע' פטינט' היינו לטבי' לטבר', וווע' געט' מילע' נס' נס'

רטויו מושג גודל כי כפי דגמי ח"ל וכגמיגים כפראוטה חולי מכוב
וכדרומי (ס"ז) [ב"ג] מכוב וככס לממו כס [ג"ז] שטוח וככרי
סוד כדוגמ' טקווין צבעו כחולני נר ומשקן קווינר ה'ר' ב' לחננירוניכ
כמלו' טפלען "ב' חאנטילינט פלי' זריזיט ווינט מלע טארס לדכרי
רטויו ולמדינו שאכניות כלנו כסיספו. עליכס צחות וחויל בחמתיקת
בקננותו בנטקלות בטלונד כס מוספסות וגופו צפלו' לי גרטניין
מיוז, [ר'יל גלעין מירוץ מתקלא' ד' מכוב וככמ"ל וממ"ז ב' זכלו'ם
וכויאן ד' טטרות ול' גלעטני מלו' כסויו פ' שעולות, ואדייר שיב
מתקלא' ד' טטרות וסיו מהנורות צו מAMILות קננותו לאבדלט
מתקלא' ול'ר כתב וגווו כס סטפפל' וכוכב דעתה לממ"ז לבכיע
כרכ"ז וממל'ה ומתקלא' פ' שעולות כס קי' פלעות ומתקלא' צ"ז
שעולות טפלען, באסקל צמיה כיב מתקלא' צ"ז שעולות פאן צ"ז
ח'כס [מרלה' וטול' מתקלא' דק אנטנירו כגמיגים וככינוי מתקלא' שעול'ס
ולחאנטילינט ל'ב' ח'כס גאנטילינט דינ' כויהן כויהן] וכי הנטכלו'ם
סוי הווקים.

ובח"מ סי' סי' ס"ק לג' כת"ו נמס ר'יע"ט וכ' דינין ומלאת כו"ה לוקום גמלת מי מוקם ב' וינין וב' תליטות ויל' זמין זו מוקם טבכון ר'ט"ז ולוקום כל ר'ט"ז ר' דינין וב' תליטות וכמגוזל נרמצען.

סימן יין

ה) רמב"ם פ"ז מ"ט רותם כ"ז ויט סוג צאנגב וטכני טאנגען קרוונס נוזון נר ווין עליי מקלען קלטאות הומו כה לפיקן חס מגלו גוב"ד כל"מ וכוכנו פטוו, וטאש נט"ב וכן כל' בלחנינס כי נל וויאו הלו חמורייס מכוכנונג צעל' כוונא, נטהוועד ול' דזוקה חמומייך גלום יט דין גוט"ג, חצ'ל חס היינו זר גלוות לון דין גוט"ג, וכדרוי קייל"ד זיין צוונוט גוט"ד נברג מלוא, כמס"כ לנטווע פ"ב פ"ג, וכט' גטמקוס דהון מקלען קולעמאו חלום כווע, ווילע"ג דפעריכומו נטיר מקלען חס ברגרו גוב"ד פטוו, כמס"כ נטעו טאט ס"ג, ויל' דרין מיזיך קולע דידן גלוות, ממלס דערוי וטנו מפארזיטס גגמו סאלכדרין מ"ט ח' דפערו לי טלאמץ לוייך ערל' חנכר מסוט דרכו גוט"ד דנטעל ווינגע כהרג להט נטעל צעל' כהרי מיטס טכני וכול נטאל צהמץ מלהכרי, וכטנא מי טיכוול נטיעיל צהמץ מלהכרי וכהרג כווע רותם כהמ"כ לרינו פ"ה ס"ג וויל' למ"כ צמ"ל"מ. סוף כ' מודל דלאנירטס טמ"ו פטונו מ"מ היין כטונג טימתייך גלוות היגן מיז' וטפערן וויל' סגוי לי נגלוות, וויל' פ"ס יט דין גוט"ג, וויאי מל"מ פ"ג מ"ט מילטס נט"ג.

ונראות ונוכ"ז שכךנו פטו ריפוי קודס גמ"ל לכתבי דמו, הללו
שנתגלו רה"מ טהו נוכ"ז, וכיה ווילך כרנו להננו צנעה
כיתר ממכדרין, ולטס כיון לו בימת מסננאותין סיטה טווען לטני צלמה,
וכיה ולמל נגמ' פס ווינטו ליל בטשר טדוין דיין סבדרין כיינו
צאיין צעלמו דיין אל כתשען, וכן נולחה בענין אלל כתיזיו נלפי סנדדרין.
ואט"י צהונג דבר גנות, כי כר"מ פ"ב מה' ווילך פ"י ולמד
כחונונו זורן קודס שיכנס לעיר מקלען הו צבונו חמוץינו
כטיט אשומין לחטו פטוואר, ומתחמם זוכינה ובנו קודס שיכנס,

כינוי קוס טממו'ו לפיו צייר, צענער זאכער נס ליטר ולחו.
ומידען נולחן דלאס פגשנו גוטס'ר' קוס טממו'ו לדין, מזוחט מל' כל
טוז נעליאילן, דקוטס גמ'ר' יאנט ספקות ברכט זודלטונג כו'ויה
וילימוט קרכט זעלומס דלאטס דקוטקן קלטוט יאנט צוין גלוות, וכוייכו
זפטעו מגלאות גו'ויז' נבריג טולו'ו כטמ'ב' רגענו פ'ו'ו צ'יג', ודרלמאן
יסטו'ו לדבל מלאס'ו וכטמ'ב' רגענו פ'ב' צ'יב', וווער דלון דין גנטו
חאגן צעל פראנס כלל כטמ'ב' רגענו צ'ב', וווער מי ממעו'ו צו', וכבלעך
על כל חדס נאיפטונו נאוכ'ר' ווּהַצְלָגֶן, גונרטה דיטס לו'ו זונז'ר מומט
ומיליאן מה' כטמ'ב' מיד גוטס'ר' צפיגטער טאל הוועז, הצען ליטח גמ'ז
גלאות, זט' נצלל זט' גמ'ר' נאל דיעו גוטס'ר', וווען מזרס צטהי לאכטלו'
מייד גו'ולן חאנט דערבי ניקטער האכל ליט' נמזוקה כטמ'ב' רגענו צ'ס'ס
דע' צ'ק' מונציגוונ ערמו'ו וכט' בנטה' י' צ', ווועס קו'ו טעלן לאכטלו'

לודיעינר מײַזְטָה הוועַד ווועַז דלמֶת כִּתְמָה כְּגַרְיָה, מִ"מּ קָרְבָּה שְׁאַלְקָוֹתָה
הוועַז פְּמַרְכָּה עַיְשָׂכָה.

אלא שקאה בצדי בר'ע'ם צלע'ה חולק צין לוקה גלְל לוקה וצן
חוֹמֵד כיוס ללוֹוָר נתַּמְרָה גלְל צמְלֻזּוֹס יה וחוֹרָה והַמְזּוֹכָה
לְמ, חלְל גלְמֻזּוֹס למ וחוֹרָה ומְלֻזּוֹס טהַרְחִין יכָּל נקָבֶל מה מה
צָבָר נלְקָנ צין חוֹמֵד נלְקָנָהוּ כיּוֹס לעוֹמֵר נמָמָר ומָל כטָבָך דקָ
לְחָס נקָה מקָלָה וכוֹמָלָה פטוֹחָ, וגָּמָל הנָעַל צבְּרִיתָה והַמְזּוֹכָה
לְקָבֶל מה וחוֹרָה ומְלֻזּוֹס טהַלְיוֹן יכָּל נקָבֶל מפָּטוֹחָ, וצָבָר תרִין
דְּבָגָמָה מה פרִיךָ ומְתַנִּי הלְל הסִיפָּה, והַלְיוֹן מוֹנֵן לס בוֹנִינוֹ זלְ
שָׁבְּתִיכָה מלְ נכָּרְעִים גרִי המְתַכִּה גגָּמָה.

ומידען עדין לו כמשמעותו קב"ה רלה קוויל למתני רך מוי שלקה
וענבל עזיזה שיט בכ מלכותם להס יוכלו לקבב כל מלהון
לחותו וולס לנו ממתניין עד צילוף, וגס כל עיקר סין ה'
ללהטשין, ואוי לאחטשין ולגמ מפלג נמד מלוכה בטהון יכול
לקבב

ונחלה ממלכויותיו, ולבסוף כמלך טרי כ' מוגל ונמרץ ענמו צלע
ככל נמהר ממלכויותיו היו נכבר ותיינו מיטוס שכוון מועד צבאותו
ニム, ולפיו הס ברג זמורי קם פלום נכהג ט' גוכ'ך דרכם פושט
דרכיך לו נפזרות ולא נברוג.

סימן י

ה) מכוֹת כ' ב' (רכ"י) [ליך'ן] ד"כ וְהַמִּזְדָּחָו, וְמִזְרָאָו וְהַמִּזְדָּחָו
 סְתִּין יְכוֹלֵן נְקַבֵּל כּוֹלֶס כִּי וְלֹא תַּרְתַּחֲנֵן לְגַעֲרָוּ בְּהַמִּזְדָּחָו
 כִּי, עַט מִזְרָאָו זֶה זְמַנְתָּנוֹ וְלֹא דְבָלָה הַפְּרִי לְמַתָּה וְלֹא זְמַתָּה
 מַלְעָרָה חַצְלָה בְּלֹא נְקַבֵּת, חַבְלָה חַיִּים בְּלֹא נְקַבֵּל כּוֹלֶס וְלֹא שְׁטַבָּלָה נְקַבֵּל
 מַחְתָּה וְלֹא זְמַתָּה לְמִזְפָּנָה, הַכְּבָל חַיִּים וְכוֹלֶס נְקַבֵּל סְלָטָה מַלְקָעָן חַוּוֹ
 בְּלֹא, וְמוֹמָד וְרַחֲשָׁן כִּבְרָה נְחַצְמָל כִּיּוֹן חַלְיָה הַפְּרִי נְקִיָּוָן, וְסָבָר נְקִיָּוָן,
 וְדָבֵר וַיְצִין נְרַחְבָּה דָּלָה נְחַצְמָל כִּיּוֹן חַלְיָה נְמַתָּה זְסִינָה זְגָמָה דָּלָה
 בְּהַזָּה הוּמָה נְשָׂוֹת הַלְּלָה שְׁהַנְּחַחַת כִּמוֹ מִיְּמַמְּנָה כִּלְלָה נְקַבֵּת לְגַעֲרָה
 חַבְלָה מְהֻלִּי דְמִסְיכָה לְלִמְתָּר מִזְפָּנָה לְגַמְרָאָה וְכוֹכָהָתָה
 כִּמוֹ מִזְפָּנָה וְמִלְמָגָן בְּהַמִּזְדָּחָו מִזְרָאָו, גַּלְמָה דְמִזְרָאָה וְיַיְצָן
 הַפְּרִי נְבָלָקָתוֹ סְלָטָה לְהַן מִמְתָּעָין לוֹ נְבָלָקָתוֹ הוּמָה לְחַטָּן וְכִיָּהָבָד
 נְכָזָעָה לְקַמְנָה דִּבְרָה כְּלָי, בְּכִי וְהַלְּסָה נְהַרְנָה נְקַבֵּת כִּיּוֹן
 טְמֵלָה וְמוֹתָה כָּלָל כָּר וְיִכְיֹו הַמִּזְדָּחָו הַמִּזְרָאָה לְגַעֲרָה, וְמִזְרָאָה
 טְהָרָה מִמְתָּעָין בְּיַחַד כִּיהְיָה; מִתְּמַגֵּן כְּרַבְּעָה.

וְהִיא לֹסֶת נָקֶה מִפְנַע הַלְּבִרְבָּר הַחֲמֵת פָּרִיבָּרְצָן סָכָרְיוּ נָחָזָה,
וְכָל קְסָבָה כַּיּוֹן סָלֶג בָּרָס וְכָל נָקְלָבָה נָלוּ בָּרָס מִלְּקָות
סָוֶה, וְהַן כָּלֵן כָּמָה צְדָקָה כַּיּוֹן טָבָעָה וְכָוָל כְּמָתָ�וָה מָוָן נָצָךְ, וְכָנְ
כָּבָה דָּלְמָוָהוּ נָיִיחַ וְמַטְלָקָה חָמָדוּ שָׁכָנוּ סָוֶה נָקְלָבָה מִי פָטוּוּ
פִּילְיט וְלַכְּבָר יְלָה מָכָ"ד, צָוֹן צְדָקָה כָּוֹן נָכְזָיוּוּ, וְהַלְּבָרְדָה לְהַן
חָלָג תְּקִמָּתָה מְכֻמִּים, וְלַעֲגָל חָרָק דְּשָׁמָן לְמַפְנָמִי מְשָׁסָט כְּבוֹדָן וְהַן
כָּלֵן צָוֹן גָּמוּר, וְהַפְּסָר לְפָרָשָׂה כִּיּוֹן דְּסָוָה טָעוֹת צְבָיוֹן קְדֻשָּׁתָּה
צָנְעָמָב נָעַם צְדָקָה צְדָקָה כָּבָר לְכָחִיזָוּוּ כָּבָר הַלְּבָרְדָהָמָּה,
וְכָלְקָדָה מַיְוָמָהוּ נָעַם וְנָלְקָה חָמָת כָּוָל בָּהָלָה זָוָן וְכָלְאָדוֹעָ
לְכָס אַתְּהָיְלָה לְנָקְלָבָה וְעַד כָּוָי נְמַתְּקָלָקָה וְמַמְפָנָץ כָּמָה שָׁלָקָה כָּבָר
וְכָנְ צְלָקָה יְהִי וְכָבָר פְּנָרוֹסָה צְדָקָה כָּבָר יְלָה חָזָרְיוּ

שם דב' ל' ה', גוֹלָך וְכַלְיָה לִטְנָה לְמִסְיָל טֶמֶמָה וְשֶׁמֶת הַלְּגָדָן כְּלֵמָנוֹס לִיְהָ וְמוֹזָר צְוָזָס לְמַר שִׁיכָל נְקָבָן מִמְפֵנִי סְבִגְרָאָה גְּמָרָין שָׁלָן סְמָכָן נֶל הַגָּמָד הַמָּרוֹן דְּלִינָן דְּבָזָס זֶבֶן כְּבָבָה מְלָאָקָן נֶל יְוָחָד חֲצָבָן לְמַהָר מְלָאָקָן וְחוֹמָר וְוָלָס. הַמָּרוֹן כְּבָבָה זֶבֶן פְּנָמָרְיוֹן וְזֶבֶן עֲזָזָן וְכָלָן נְקָבָן וְחַמְבָר דְּמָמִינָן גָּוָן, זָהָר לְפָנָטוּן, וּוְיָצָן פְּיָיָן פְּרָעָמָס דְּמָלָמָעָן תְּמָוָה מְקָמָה וְלָכָן בְּקָמָה עֲנוּבָה. שֶׁם חָדָבָב כְּהָ, דָּלִי נֶל נְקָיָה חֲלָלָן זָהָר הַמָּרוֹן וְנָמָתָן נֶל זֶבֶן שְׁגָרִימָה וְוָלָס כְּמוֹ טִילְמָוֹן שְׁכָרִי הַמָּרוֹן וְנָמָתָן נֶל זֶבֶן וְכָלָן לְלָקָות כָּל חֲבָל מְלָאָקָן הַגָּמָד בָּנִי לְמַהָר שָׁמָמָה סְכָמָת הַמָּר כְּלָלָהָן וְחוֹלָמָר הַרְמָהָן וְלָטוּר וְן סְפָלָם כְּי' כָּל כִּיְה וְדוֹמָר הַלְּהָזָן בַּסְּכָמָת ? הַלְּגָדָן בָּתָר זָמָר וְגַרְיָתָה גְּלָמָנוֹס כְּזָס וּמְלָלָה, כְּגַע לְגַבְיא, וְכוֹנָמָה לְגַנְוָה מְמָה וְמְמָמָה מְלִי וְיָצָן וְלִמְרוֹן מְמָל כְּבִיעָוָן לְקָרָם מְמָה, וְזֶבֶן לְמַהָרְיוֹן שְׁכָרִי קְמָהָל כָּוָה שְׁפָטָה בְּכָלָה וְמוֹבָץ שְׁזִיק הַגָּמָד לְמַמָּר וְלַפְּרָקָד פְּרָקָד כְּמָלָן וְהַמָּרוֹן יְמָמָה, וְזֶבֶן לְפָרָט וְלִזְמָה הַמָּרוֹן שְׁכָרִי זָהָר וְלָכָן זָהָר.

בנוט, מכם מה יזכיר לנו נאכג' שלטך פון ממיליאן זו וככמ"כ נעל.
3) וזה"מ פ"ז"מ מה' סינכדרין פרישת דמאנטו גולדמווזו לאנגליה
למהר וזבז דוקה לוכב י"ח מיטנברג ה"כ חס מזרו
ולמודזו קדס בלוקה ציכל נקלע מ מלון חומו מ' ה"כ ה"ס
טמלווזו לבלקו וו'ס י"ח ט"ג י"כ קרייה נמהר הלן מוסטיפן על
כלוחו, ונעטמם זמלטה לדכלהומזין חומו לבלקו וו'ס כו'ו'ו'ו'
גמור וככג כוכרט היוזו י"ח, וחין ס"כ"ד מקרקון גוד ל'ו'ו'ה' מהר,
הילן א"לן מושך ה"ס יכול לבקל מ' גנטו'ו'ו' ולו'ו'ה' צ' פ'ו'ו'
דרן, ר'לן כו'ו'ה' זמוי'ין לאפקה צ'לן י'ו'ו'ה', ה"כ למודזו נמהר
לחון ז' מ'ו'ו'ה' סכרי' ה'פ'ר' ז' ז'בצ'נו'ו' ו'ו'ר'יך' מ'ן ב'ו'ן מ'ו'ו'ה' צ'ו'ס
כ'מ'נו'ת, ו'כ'י ו'ל'ס לבלקו'ו' י"ח ו'המ'ג' למודזו ציכל נקלע פטול

לו את מmono, גם אם הנרדף יכול להציל עצמו ע"י קר שיתן את מmono לוודף, אין הוא מחייב לעשות כן אלא יכול הוא להציל עצמו בנפש הרודף²¹¹. קר למשל פוסק הרב שלמה זלמן אויערבאך בשוו"ת מנהת שלמה סימן ז':

"אפילו אם יכול המצדיל לפיקט את הגנב בממו גם כן אינו חייב בכך, ולא חשיב יכול להצילו באחד מאיבריו ע"י זה שיתן לו סכום כסף ולהציל בכך את חי הרודף... כי לא מצאו בשום מקום שחייב אדם ליתן כסף לרודפים כדי להציל חיים של הרודפים, אפילו אם גם מונע בכך את בעל הבית מהילול שבת."

הרב שמואל רוזובסקי בחידושיו על מסכת פטחים דף ב' ע"ב בעמ' צ"ה, אכן מנסה: מדוע מותר להרוג את הרודף כאשר ניתן להצילו ע"י קר שיתן לו הנרדף את מmono? מדוע שונה הדבר מן ההלכה הפסוקה ברמב"ם (בהלכות רצח ושמירת הנפש, פרק א' הלכה ז') כי אם יכולים להציל את הנרדף באיבר Mai Bari הרודף, כגון שיכו אותו בחוץ או באבונו בסיף ויקטעו את ידו או ישברו את רגלו או יסמו את עינו – עשוין". לכאורה, כשם שאין להרוג את הרודף בשנית למנוע את הריגת הנרדף באופן כל יותר, של פגעה באיבר Mai Bari הרודף, קר אין להותיר הריגת הרודף כאשר ניתן למנוע את הריגת הנרדף באופן כל יותר של מתן ממון לרודף.

בתשובה לכך מוכיח הרב רוזובסקי מן הגמרא בסנהדרין פ"ב ע"ב שהבאו לעיל כי אם "גהפרק עלייו זמרי והרגו לפינחס אין נהרג עליין" עיקרון יסוד, לפיו אין adam צריך להיכנע לרודף ואין להיעתר לסתיטה ואיזומים. אף כאשר הרודף הוא adam צדיק המבקש למנוע מן הנרדף לעבור על עבירה חמורה, כגון כשהוא רואה את זמרי בא על צבי, או כשהוא רואה adam עומד לאכול ביום היכפורים, כיון שאין למאיים "כח כפיה" – שחרי הוא אינו בית דין, הרי הוא נחשב כרודף. העובדה שהאיהם של הרודף על חי עובר העבירה מוצדק, אינה מעלה ואניה

הריגת הרודף
על ידי הנרדף
מותרת גם
כאשר הרודפה
mozekhet

211. הרב מאיר אריך, שו"ת "מנחת פתים" אורח חיים סימן שכ"ט, הרב ירוחם יהודה פרלמן (הידוע כ"גדול ממיינטק") שו"ת "אור גדור" סימן א.

מורידה והוא נחשב לרודף. ככל מקורה של רודף אין הנרדף חייב להכנע לדרישות הרודף ומותר לו אף להרוג את הרודף ואין זה משנה כלל כי בידי הנרדף לפטור את כל הסיכון על חייו בדרך פשוטה של עשיית רצון הרודף, וזאת גם כאשר דרישת הרודף מן הנרדף מחויבת מילא גם על פי דין, כגון להימנע מאכילה ביום הכליפורים.

בשיעוריו הרב ברוך דב פוברסקי על מסכת סנהדרין דף ע"ב עמוד ב' מוסיף, כי בכל דרישת הרודף – אף שאין נזק לנרדף אם ייכנע לרודף, לדוגמא, אם האחד יושב במקומו ובא אדם אחרים ומצווה, עליו שיעמוד ממוקומו, שאם לא כן יירגתו – דין האדם האלים כרודף והותר דמו. גם במקרה זה מותר לנרדף להרוג את הרודף המאיים להרגו, אף שעסקינו בזוטות ממש והנרדף יכול בפשטות לקום ממוקומו ולעשות רצונו של האדם האלים, אשר יבוא בכר על סיפוקו ולא ירצה עוד להרגו כלל²¹². הנה כי כן, מותר לאדם ליטול חיים של מי שנמנעה לטחות אותו של נטילת חיים, וזהו גם החידוש של דין "הבא במחתרת", כי אין חובה על הנרדף להיפטר מרודפו ע"י כר שיכנע לו ויעשה את רצונו. זהה זכותנו. במקורה זה להסיר את האיום על חייו, ללא צורך בכינעה²¹³.

212. אולם, ראה בשורת "עונג יום טוב" חלק יורה דעתה סימן קי"א בהערה, המבהיר את דברי היירושלמי במסכת שבת סוף פרק י"ד, כי "אפילו אומרים לו חמוש את חברך – יירג ואל יעבורי". וכיידך יתכן כי מכון הזולת יהיה החשוב יותר מנפשו של אדם? משיב ה"עונג יום טוב" כי מדובר במצב שאין בעל הממן מניין ליטול את ממוינו, וכי אפשר ליטול אלא אם יירוג את הבעלים. ממילא היה עולה על דעתינו כי מותר להרגו כדי ליטול ממוינו ולהציג עצמו מהאנט, ולא שייכת כאן הסברה של "מאי חיות דדמך סומך טפי" שהרי הוא אינו רוצה להרגו כלל אלא ליטול את ממוינו, ובבעל הממן הוא שגורם לעצמו להיגר. במקרה זה היה מקום לומר כי אין אדם מחויב למסור את נפשו שלו עבור ממוינו חברו. لكن, חידש היירושלמי שאסור להרוג את חברו המוסר עצמו למיתה שבאים ליטול את ממוינו, אף שיכול בעל הממן להינצל ממיתה ע"י נתינת ממוינו. ביאור זה של ה"עונג יום טוב" עומד לכואורה בסתירה מוחלטת לשיטתו של ה"מנהת שלמה" בסימן ז' ולביארו של הגרב"ד פוברסקי.

213. דברים דומים מצינו בשיעורי הרוב שמואל רוזובסקי ב"זכרון שמואל" סימן פ"ג (בשם סבו הגרא"א גלברט), אלא שהקשה על כך מן הדין הקובע כי בכל מקורה שבו ניתן להציג את הנרדף ע"י פגיעה באחד מאיבריו של הרודף – אסור להרגו, גם אם הנרדף נדרש להסביר טרחה כדי לכוין ולפגוע באחד מאיברי הרודף. מודע אפוא כאשר אומר הרודף לנרדף כי עשה מעשה שיש בו טווח מועט ואם לא כן יירגנו – מותר להרוג את הרודף, הרי לכואורה ניתן למנוע את הריגתו ע"י עשיית המעשה המבוקש על ידו בר הטרחה הפעוטה. ונראה לכואורה כי הקושי האמור מיווכח ע"י ייאורו של הרב פוברסקי, המבהיר כי הדין

את ממוינו
מו בנפש
ת' מנהת

ינו
זה
יא
די
ול

נמי צ"ה,
ע"י כר
הפסוקה
ז להציל
נו בסיסיפ
לכואורה,

אופן קל
הרודף
לרודף.

ב ע"ב
ג עלייו"
סחיטה
הנדף
זבי, או
ים "כח
עובדיה
ואינה

ה פרלמן

רי הרב
ציר את

ניל חיים
להישאר
לטע מפני
בבקשר
חוירוטו
. על כן,
ר... אדם
ס להציג
שטעונה
דרישות
, ואפיין
; זכותה
שימוש
שכן כל
; בכספי
; רמב"ם,

הרדף
zmotlat
להגיד
עבשו
י"ד, ז)
ישראל
ים, הרי
י" כ"ז)
שנאמר
; חניס
אנ היה
ונר זה
פ' אינו
לא על
שהיה

פרק ה' - מהותה של חובת ההצלחה מפני רודף

החיים בהלכה

ועוד כי הנרדף לעולם עניינו ולבו אל השם להושיעו מיד רודפו, וכענין שבתוב וכחתל ג' ט"ו 'זהאלוקים יבקש את נרדף', כלומר, הנרדף מבקש לאלוקים ומתחנו אליו. על כן, ציוונו הקל ברוך הוא לעזר לו'.

כלומר, אין הדבר באinstinkt קיום אנושי ובדחף לאו בר שיפוט, אלא מדובר בצורך קיומי של העולם, שנחקר ע"י בורא העולם החפש ביישוב עולמו. Zukunftו של הנרדף היא זעקה הבוקעת רקיעים ואנו מצוים לשמעו לה – עניין המהווה כשלעצמם ערך עליון וקו מנחה להתנהגות הרואה מבחינה ערבית. האדם המציל את הנרדף פועל בהתאם לצו הקיום של הבריאה ומכוון בכיבול לדעת הבורא, שהרי "אלוקים יבקש את נרדף". לנרדף אין אל מי לפנות ואין מי שיושיעו במצוקתו הקיומית בלבד אלא ה' ועל כן מסיט כביבול הקב"ה את העקרונות הכלליים ממיסילותם וממצווה עליינו להושיעו. אוזנו של אדם חיית להיות כויה זעקה זו והוא מחויב לפעול על פיה²⁴⁹.

ירא' את דבר ה' והניס את מקומו אל תוך הבית מתוך אמונה בדברי משה, דרך אחר בני ישראל, מלמדת כי השנהה המצוית היא פוטנציאל של סכנה קיומית לעם ישראל, וזה קיימת גם ב"קשר שבמצרים". אדם שקוומו משליך על ארגון הזומם הרג של עם ישראל ובני, מוגדר כרודף אף אם מבחני ענישה פלילתית אין ראיות שיביאו להרשעתו והמחשב ל"קשר שבמצרים". נחש ארסי אינוណון על שם מעשי אלא על שם סופו והשנהה והארס המפעפים בו בהוואו.

249. ודוק, הרבה שלמה ולמן אויערבאך ב"מנחת שלמה" והרב ברוך דב פוברסקי ב"שעירוי הגראב"ז" (שהובאו לעיל) מציעים כי אין להיכנע לרודף, ועל כן גם אם הרודף מבקש לטוחות באיזמו סתום כל ערך או דרוש מן האדם בסך הכל לקום ממקומו – אין להיכנע לו, וגם במקרה זה הרודף מתחייב בנפשו. החסרבר לך הוא לכוארה, כי כאשר הרודף סוחט את הנרדף באיזמו הרי שהוא שלול את עצמאותו וחירותו. סחיטה זו – אף אם היא נוגעת לדבר כל ערך – מעוררת את זעקה הנרדף כי ה' יושיעו, שכן במקרה זה לא ניצב בפניהם נשוא הסחיטה אלא עצם השימוש בכוח כדי לرمוט את הנרדף ולשלול את קיומו בדרך הישור. הנרדף חש על כן גם במקרה זה את האיום החמור על חייו ההופך אותו חסר אונים בגין מי שיושיעו וZEKAה זעקה זו של הנרדף נשמעת ומהזדהת ומוחיקת להושיע את הנרדף מיד רודפו. מה עוד שכידוע היכנותו לשחיטה היא על פי רוב גלישה במדרון חלקלק, שהרי דרכם של שחטנים היא, כי אם אך הצלחו לעשות שימוש בכוחם לשבירת "האנני" של הנשחט, נפרץ בפניהם הסכר עד כי ירמסו להלוטין את הנשחט ונשיגיעו לסקף והאתרון גם ימשכו לבסוף את האים. ישוב העולם מוחיב אפוא לדימניע מכל וכל מלאייכנע לשowitzת הרודף את הנרדף הנعشית באמצעות אים על חייו, וזאת אף אם נשוא הסחיטה הראשונה הוא פחות ערך כשלעצמיו.

דיכول להציל לא מעלה ולא מוריד דהא משפט אחד שווה לו דרשאי להרגו, זה אשמען דמ"מ נהרג עליו הרואה אם לא הצילו אלא בנפשו דכל שהנרדף היה יכול להצילו באחד מאיברו נהי דהוא עצמו א"צ לדקדק בכך וראשי להרגו מ"מ אין הריגתו ברור ואינו גברא קטילא עדין כדי שתפותו עליו את האחר שהרגו, וזאת להסביר למה באמת כן הוא דכין דמ"מ רשאי הנרדף להרגו נימא דהוא עכ"פ ספק גברא קטילא ואיך יהיה ההורגו נהרג עליו ומאי שנא מהורג את ספק טרפה דאיינו נהרג עליו דהא מזה מוכיחין בפ"ק דחולין דאולין בתר רובה דזלמא טרפה הוא, י"ל גברא קטילא כהאי דרניין אותו בקטיל משום שהרג אחר הזמן שניין בגופו נ"ע סנהדרין ריש דף עט] כל כמה דין קטילתו לאחר הזמן ברור כשם לא מקרי משום כך גברא קטילא, והרי כעין זה פירוש' בפ"ק דמכות (דף ה' ע"א) ד"ה מי טמא כו', אכן לא בר קטלא הוא שלא הוועד עליון בב"ד ואלו הווה ATI ומודה הוה מפטר נמצא שם היו מהיבים מיתה את מי שאינו ראוי למות עכ"ל, הרי דל"א דהוא ספק גברא קטילא משום דלמא לא היה מודה ולא נהרג העדים], אולם להלן מזה דКАמר בגמרא א"ב דיכול להציל כו' היינו דמשחת לה כו' ור"ל דሞקי לקרא דואם לא יהיה אסון ביכול להציל לא כתוב רשי' ביכול הנרדף להציל, ההא הכוונה דהקרא מירוי עכ"ב בהתחילה שניהם כאחן ול"ש כלל שהנרדף יכול להציל דאין נרדף כלל:

ויבולני ליחס גם לרמב"ם סברא זו שבמל"מ דבاهכי יתיישב קושיא חזקה שבבריו דהגה הרמב"ם כתוב דביכול להציל באחד מאיברו והצילו בנפש של הרודף חייב מיתה אבל אין ב"ד ממיתים אותו (פ"א מה' רוצח הי"ג) והטור (ס"י תכ"ה) תמה וכותב שלא ידע לו טעם למה אין ממיתים אותו והכ"מ רצח לישב התמייה ואין דבריו מובנים כמ"ש עליון הלח"מ ונלענ"ד דייל הרמב"ם למד זה מדברי רבינו עקיבא במתני' פרק אלו חזן הגולין (דף יא ע"ב)

מ"מ התיר עצמו למשה לגבי הנרדף, לפירוננו לק"מ דהא הקרא מירוי בהתחילה כאחן ואין כאן נרדף כלל [ומאי דהאריך לפרש דבריו ואמר בשלמא אי אמרת כו' משחת לה ביכול להציל כו' ולא פירוש ג"כ ומשחת לה בהתחילה שניהם כאחן, היינו זהה אין צורך לפרש כיון דקרא מוקי אנטシア, ואין להדין שכחוב מקום, כ"א בהתחילה כאחן דאל"כ אלא בהתחילה אחד, א"כ איך קאמר דבנגף זה או זה אם יהיה אסון ונתת, והוא בהרג הנרדף הוי כנתכוין להרוג נפלים כו' ואולם מ"מ אי אמרת דגם ביכול להציל באחד מאיברו רשאי כל אדם להרגו, א"כ תיקשי אמר ישם חנוגת הא חמיר כל אחד מהם עצמו למשה:

וארוחנא בזה עוד, דלכוארה דברי רשי' בסנהדרין שם מורים להדייא далא כסברא זו, דכתיב בהא דרודף אחר חבירו להרגו יכול להצילו באחד מאיברו בזה"ל יכול הנרדף או הרואהו להציל באחד מאיברו ולא הצליל אלא בנפשו נהרג עליו עכ"ל, הרי כתוב יכול הנרדף כו' ולא הצליל כו' דנראה מזה בהשכמה ראשונה מפורש יוצא דגם הנרדף אם יכול להצליל באבר חייב עליו:

אמנם לדרכנו נוכל לומר דארוכה דיוודה מרוחה יתפרש דברי רשי' אם נאמר דס"ל לסברא זו שהנרדף מ"מ רשאי להרגו, כי יפול לב המיעין למה לקמן בסמוך בהא דקאמר א"ב יכול להציל באחד מאיברו לא ניתן להצילו בנפשו כתוב רשי' ז"ל בזה"ל כגון שיכול הרואה להצליל בא' מאיברו, ולא כתוב יכול הנרדף או הרואה כמ"ש לעיל מזה, ולדרכנו י"ל דמ"ש לעיל ויכול הנרדף כו' אין הכוונה דיהיה הנרדף נהרג עליון, אלא דבא לפרש אמתת הכוונה במאמר ויכול להצילו דלא מטהה לפרש דעתו הרואה ודוקא קאי דיהיה הוא יכול להצילו באבר אבל אם הוא אינו יכול אלא שהנרדף יכול להצילו באבר, לא יתחייב עליו הרואה, דכיון דס"ל שהנרדף מ"מ רשאי להרגו א"כ כי ניתי לחייב את הרואה מצד הנרדף נימא דעתך מה

ענוש יענש הרاوي לשלי ר"ל הנרדף ואם יהיה אסון ונחתת כו' מי שרاوي הינו הנרדף.

אולם לקושטא דמלטה מדברי רש"י (טנהדרין דנ"ז טוף ע"א) וכן (ריש דמ"ט) וכן מהגמ' שם מבואר דגם הנרדף עצמו אינו רשאי להרגו (וגם זה כבר נמצא באחרוניים) ועכ' גם מ"ש לישב דברי הרמב"ם לא נחה דעתך בו. כיון דברנו על יסוד הסב' דהנרדף עצמו רשאי להרוגו.

ומה הנראה לי בישוב הרמב"ם הוא דבטנהדרין פ' ארבע מיתות (דנ"ז ע"א) איתא על הגזול והגבן כו' וכיוצא בהן בן נח בבן נח ובן נח בישראל אסורjisrael בבן נח מותר, ונאמר שם וכיוצא בו בגזול מה היה ארabei' לא נזרקה אלא לפועל בכרטם, ומקשה אמרתי אי בשעת מלאכה החירה הוא ואי לאו בשעת מלאכה גזל מעלייה הוא (וגדול תנא ליה רישא) ומשמי בפחות מש"פ, ופירש"י דזה ישראל בישראל נמי אסור אלא מיעבר הוא שלא עבר אבל בבן נח לא נפק פחות מש"פ מכל פרוטה, ואיתא שוב וכיוצא בו דשיפכת דמים משכחת לר"י בן שאל הנרדף שיכול להצילו באחד מאיברו נהורג עליו ע"כ, וזה קשה מאד דמאי וכיוצא דשיפכת דמים אייכא הא ש"ד מעלייה הוא דהרי נהורג עליו וכמו דהקשה לעיל גזל מעלייה הוא והכא לש"מ שירש"י בפחות מש"פ דבישראל אסור ומיעבר לא עבר, דכיון דנהרג ע"כ מיעבר עבר, ורש"י ז"ל נרחק הכא במאור מאר וכותב דמكري וכיוצא בו לש"ד משום דהרי קרוב להtier ואינו מותר, ויל' דזהו שהביא להרמב"ט לפירוש מש"ר ר"י בן שאל נהורג דאיינו ר"ל להרוגים אותו אלא לחיבת מיתה ואין ממיתין אותו ולזה שפיר מקרי וכיוצא דש"ז דומה לפחות מש"פ דעתו ואינו עובר, עד כאן דברי אחוי נ"י.

והנה על מה שהעמיד כבוד אחוי חביבי בפלפולו הוזק את הסברא שבמל"מ גם לשיטת ר"ת אמינה ליה יישר אבל מה שכותב מקודם דגס לשיטת ריב"א נתutar סברא זו מסוגיא דטנהדרין על זה יש לטעון דהרי דבריABA מארי זquot;ל ברווח מללו, דכיון דקרו מירדי בנתכוין להרוג לאחר, א"כ להריב"א שפיר מקרי ממון לה

דאמר [ברוצח בשוגג שיצא מעיר מקלטיו דסביר ריה"ג דמצוה ביד גואל הדם להרוגו וכל אדם רשאי וחילק עליו ר"ע וסביר] רשות ביד גואל הדם וכל אדם אין חייבים עליו [גרסת הרמב"ט לא כגרסת שלפנינו] ופסק הרמב"ט כוותיה דר"ע (פה מהלכות הנ"ל ה"י) ויל' מכאן יצא לו לכל דרשאי אדם להרוגו, כבר אין לו דמים להרוג עליו למי שהרג אותו אף שהוא רשי וט"ל גם כן כסברה הנ"ל דהנרדף מ"מ רשאי להרוגו, וא"כ ממשילא גם אחר אינו נהרג עליו כהאי דפ' אלו הן הלוין ועכ' הוציא הרמב"ט מלת נהרג דקאמר רבינו יונתן ב"ש מפשטיה.

ואף שבברנו עשינו פלוגתא חדשה בין רמב"ט לדריש"י אם משום ספק ואפשרות שיורג מקרי בר קטלא לא ירחק לנו זה, דהא מחלוקת זה יצא מחלוקת הגראטה בדברי ר"ע במתני' דפרק אלו הן הגולין לדגרת רשי' וכל אדם חייבין עליו, מוכח דמשום אפשרות לא מקרי בר קטלא או ספק בר קטלא ולהרמב"ט לפי גרסתו וכל

אדם אין חייבים עליו מוכחה להיפוך. ודע דבדין הכהנו עשרה בני אדם דכלום פטורים כתוב הרמב"ט בששי לריביעי מהלכות רוצח בה"ל והיה לשנים שדחפו או שכבשו או לתוך מים או שהיו רבים יושבים ריצא חז' מביניהם והרג שכולן פטורין עכ"ל ואין זה דעת הרשב"א בב"ק (דף ג ע"ב דהה שור ואדם) דכתב חלק הדזוקא הכהנו בעשרה מקלות אבל במעשה אחד כגון שדחפו או אש חייבין, ולדברינו הא ראה יש לדעת הרמב"ט מסוגיא דטנהדרין הנ"ל דאל"כ יקרה דאין הוכיח ר"י ב"ש דיקול להציל באחד מאיברו נהרג עליו, אימא דפירוש ונגפו שנגפו שניהם יחד ומשלם הנרדף וכאמור לעיל, ואין להסביר דכלמו דכתבנו לעיל דא"א לפרש ונגפו זה או זה דיקשה בה"י אסון אמרי בנגפו הנרדף יהריג הוא הוי מכוקין להרוג את הנפלים כן אדרחי נמי הא דא"א לפרש דנגפו שניהם דאכתי אמרי הרג הנרדף ז"א دائ קרא מירדי בנגפו שניהם ייל דהעונש דכתיב בקרא ר"ל שיונשו תמיד את הרاوي לעונש והינו אם לא יהיה אסון

12. ושם אמר, אם כן – שזו פעולה הקרויה למזיד כיצד נסביר את מעשיו של אבנר?

13. תשובה לכך מצויה במשנה למלך על הרמב"ס בהלכות חובל ומוזיק פרק ח' הלכה י' לפיו הדין של איסור הריגת רודף כאשר "יכול להציל באחד מאבריו" – נאמר רק ביחס לכך כי שבא להציל את הנרדף. אבל, הנרדף עצמו – אינו מדקדק בזה.

והסבירה פשוטה, שאדם שהוא הנרדף עצמו – אינו צריך להתחיל לבדוק האם ניתן להינצל בפעולה מינורית יותר, והוא בחול להציל עצמו.

ممילא, לא היה אבנر צריך כלל להוכיח את עשהאל באחד מאבריו.

14. אגב, לפי המשנה למלך הזה ישב החזון איש שאלת ידועה:

א. ההלכה CIDOU שהבועל ארמיית – קנאים פוגעים בו. لكن הרג פנחס את זמרי.

ב. הגمراה בסנהדרין דף פ"ב אומרת כי בכל זאת נחשב פנחס לרודף, ואילו התהפק זימרי והרג את פנחס היה פטור. נמצא שפנחס ממש סיכון את חייו.

ג. ולכואורה, למה זמרי היה פטור? הרי הוא יכול היה למנוע את הרדיפה ע"י כך פשוט יפרוש מהבעילה, שהרי הדין של "קנאים פוגעים בו" נאמר רק בשעת מעשה?

ד. מה גרווע הדבר הזה ממי שיכול לנטרל את הרודף באחד מאבריו, שאז אין פטור להרוג את הרודף?

ה. מיישב החזון איש (חוון משפט סימן י"ז) על פי היסוד של המשנה למלך, שרק לגבי כך נאמר הדין הזה של "יכול להצילו באחד מאבריו" אבל הנרדף עצמו – אינו צריך לדקדק בזה.

ו. וראה בדומה לכך פסקו של הרב שלמה זלמן אוירבך בשות מנוחת שלמה סימן ז' וכן שעורי הרב שמואל רוזובסקי על פשחים עמי צ"ה וشعורי הגרב"ד פוברסקי על סנהדרין דף ע"ב עמי ב' – שרודף שמאים על אדם לתת לו כסף תוק או יוסט על חייו – שהnardף יכול להרגו ואני חייב למנוע את האיומים ע"י כך שיתן לו את הכספי. (ר' אבי ויינרט - החווים בהלכה עמ' 156 ועמ' 245).

15. יואב מצדיו טען על אבנר: אתה לא בחול כלל. אתה ידעת שתת מכח מדוקיקת "אל החומש".
ואם כן, לא חל כלפי הפטור של המשנה למלך, מה עוד שרבבי עקיבא איגר בדורש וחידוש כתובות דף ל"ג עמי ב' סבור שגם הנרדף עצמו – אם הוא יכול לשלווט ולבחון כיצד להוכיח – הוא מחויב לעשות כן.

מצא שמחולקתו של יואב ואבנר היא

שאבנר סבר כמו המשנה למלך

יואב סבר כמו רבבי עקיבא איגר.

והיתה זו מלחמתה של תורה!